

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Infanterie.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.

M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Hoogere Krijgsschool. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren. A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

104de JAARGANG

No. 8

AUGUSTUS 1935

INHOUD

	Blz.
De Wereldreis van Hr. Ms. K. XVIII.....	330
De nieuwe topografische kaart door C. A. J. von FRIJTAG DRABBE	331
Staatsche Troepen in Zuid-Duitschland door C. C. DE GELDER	338
Nieuwe Uitgaven	344, 353 en 361
Het Cavalerie-Korps „Von Garnier” tijdens den slag bij Wilna (Sept. 1915) door *	345
Beoefening van het tuchtrecht in de Weermacht	351
Studie betreffende den dienst van den Aan- en Afvoer en van de Verpleging door J. B. DE JONGH	354
Adviezen en inlichtingen	363
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	365
Uit de Vakpers	368

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1935

DE WERELDREIS VAN HR. MS. K. XVIII

Wij achten het een voorrecht hier een eeresaluut te mogen brengen aan Commandant, Etat-Major en overige opvarenden van de roemrijke onderzeeboot Hr. Ms. K. XVIII en hen allen geluk te wenschen met het volbrengen van de feilloos uitgevoerde taak.

Zonder iets te willen afdoen aan de groote beteekenis dezer reis uit een oogpunt van vlagvertoon, alsmede uit wetenschappelijke overwegingen, verheugt het ons — officieren der Koninklijke Landmacht — in hooge mate, dat deze prestatie de militaire en maritieme kwaliteiten van ons volk weer op overtuigende wijze naar voren heeft gebracht.

Wij, die zelf wel eens luttele uren aan boord van een onderzeeboot mochten doorbrengen, kunnen eenigermate beseffen, welke zware persoonlijke offers elk lid der bemanning heeft moeten brengen. De blijmoedigheid, waarmede dit is geschied, vormt een waardemeter voor de militaire deugden van het Nederlandsche volk.

Daarnaast zijn de zeemanseigenschappen onzer Koninklijke Marine — inhaerent onderdeel van dat volk — opnieuw op schitterende wijze aan den dag getreden.

Zeer terecht heeft de Commandant, Luitenant ter Zee 1e klasse, D. C. M. HETTERSCHIJ te Soerabaya verklaard, dat tientallen bemanningen hetzelfde zouden hebben kunnen volbrengen. Wij zijn daarvan ook overtuigd. Maar tusschen het „kunnen” en het „volbracht hebben” ligt een wereld vol moeilijkheden en die heeft Commandant HETTERSCHIJ met zijn bemanning op prachtige wijze overwonnen.

Zeemanschap, zelftucht, doorzettingsvermogen, offervaardigheid en kameraadschap — de oude deugden uit den tijd der groote vlootvoogden — heeft de bemanning getoond te bezitten. Het is haar op waardige wijze gelukt de groote traditiën onzer voorvaderen voort te zetten.

Daarvoor onze warme hulde.

Leve de bemanning van Hr. Ms. K. XVIII!

DE NIEUWE TOPOGRAFISCHE KAART

DOOR C. A. J. VON FRIJTAG DRABBE.

Hoofd van den Opnemingsdienst van den Topografischen Dienst.

Gelijk den meesten Uwer wel bekend zal zijn, is sinds eenigen tijd een aanvang gemaakt met het opzetten van een nieuwe topografische kaart, die geleidelijk de oude kaart geheel vervangen zal.

Deze nieuwe kaart zal in verschillende opzichten een wezenlijk verschil maken met de thans bestaande, en daar binnen niet al te langen tijd de eerste bladen 1 : 25.000 van die nieuwe kaart te verwachten zijn en het eerste halfstafblad tegen begin of medio 1935 kan worden tegemoet gezien, lijkt het ons dienstig voor de lezers van dit tijdschrift een en ander omtrent de nieuwe kaart mede te deelen.

a. Projectie-methode.

Allereerst is een nieuwe projectie-methode toegepast. Alle topografische kaarten waren tot nu toe opgezet in Bonne-projectie; thans is overgegaan tot de stereografische-projectie. Het artikel laat niet toe op de verschillen tusschen deze beide projectie-methoden dieper in te gaan, zulks zou *te* veel plaats-ruimte vorderen. Ik moge volstaan met hier alleen mede te deelen, dat de laatste projectie-methode tegenwoordig door alle takken van dienst wordt toegepast en gunstiger resultaten geeft in de onderlinge ligging der punten waardoor de afwijking tusschen projectie-afstand en werkelijke afstand zoo gering mogelijk is geworden. *)

b. Wijziging van het assenstelsel.

Een grooter onderscheid is evenwel tot stand gekomen door wijziging van het assenstelsel. In de oude kaart lag het nulpunt van het assenstelsel nabij Chaam. Het spreekt vanzelf, dat voor kartografische uitbeelding van een bepaald gebied een assenstelsel dient te worden gekozen, waarvan het nulpunt zoo dicht mogelijk nabij het centrum van het te karteeren gebied ligt. Inderdaad voldeed destijds Chaam hieraan, n.l. vóór de scheiding tusschen de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. Maar sinds deze scheiding was het punt Chaam niet langer het centrum, doch was dit nabij Amersfoort gelegen. In verband met de thans toch ingevoerde algeheele wijziging der kaart is tevens besloten tot wijziging van het nulpunt van het assenstelsel en is de Lieve-Vrouwentoren te Amersfoort gekozen tot nulpunt, d.w.z. de meridiaan over die toren is in de kaart zuiver NZ. geplaatst en de parallel hierover zui-

*) In dit artikel moest ik een enkele keer, om *te* ingewikkelde uiteenzettingen te ontgaan, beweringen neerschrijven, die voor een ingewijde in *bijzaken* aanvechtbaar zijn. De ingewijde lezers zullen mij zulks wel willen vergeven, daar dit artikel voor een zoo groot mogelijken lezerskring is bestemd.

ver OW. Dit nulpunt is tevens het nulpunt der stereografische projectie voor ons land.

Het zal duidelijk zijn, dat hierdoor een draaiing in de kaart is teweeggebracht wat o.a. ten gevolge hebben moet, dat alle begrenzingen van stafbladen gedraaid zijn. Inderdaad is zulks dan ook het geval, zoodat het niet meer mogelijk zal zijn een blad, vervaardigd volgens de nieuwe methode, tegen een oud blad te leggen om één geheel te verkrijgen.

c. Wijziging in de benaming der vierkanten.

Tevens is nu gezocht naar een methode om alleen reeds door aangeven van een vierkant te komen tot een oriëntering op een bepaald stafblad. Daartoe is een nulpunt van de vierkanten benaming gekozen buiten de ZW-punt van het gekarteerde gebied.

Dit punt is bepaald, door het assenstelsel over de Lieve-Vrouwentoren evenwijdig aan zichzelf te verplaatsen 155.000 m Westelijk en 163.000 m Zuidelijk. Ten einde bij berichtgeving verwarring te voorkomen, wordt bij telling langs de IJ-as met het getal 300 aangevangen. Zoodoende zijn vanuit genoemd nulpunt de verticalen (van links naar rechts dus) benoemd van nul tot 280 en de horizontalen van 300 tot 625. Het voordeel zal een ieder wel duidelijk zijn, want vergissing met stafbladen bij opnoemen van een vierkant is nu uitgesloten, terwijl opzoeken van getrianguleerde punten is gemakkelijker.

Wil men dus in deze kaartvierkanten de coördinaten van punten, die in stereografische projectie zijn uitgedrukt, (met het assenstelsel over den Lieve Vrouwentoren) uitzetten, dan moet de x en y waarde respectievelijk met 155.000 en 463.000 worden vermeerderd.

Een punt met tot coördinaten $x = 1.795$ en $y = 13.121$ ligt dus in vierkant 156—476.

d. Wijziging in den opzet.

Gelijk wel van algemeene bekendheid mag worden geacht, werd van ouds van de gelegenheid, dat de meetdiensten van het kadaster reeds over vrij nauwkeurig gemeten kaarten beschikten, gebruik gemaakt voor de opzet der topografische kaarten. Hierbij is men van oudsher gestuit op tal van onaangename factoren, zooals verteekeningen in kadastrers, moeilijke bepaling van in coördinaten bekende punten in het kadaster, verschillende assenstelsels voor iedere afzonderlijke kadastrale gemeente, onvoldoende karteering van woeste gronden en water op kadasterplans, enz., enz.

Die onaangename factoren hebben sedert 1921 veel van hun karakter verloren door invoering van de luchtfotografie ten behoeve van de topografische kaart, maar geheel hebben de luchtfoto's dit euvel nooit kunnen verhelpen.

De karteering met behulp van luchtfotogrammetrie, d.i. het opbouwen van een kaart uit daartoe geëigend gemaakte luchtfoto's zonder eenige andere basis, heeft uitkomst gebracht, doordat deze de topografie los maakt heeft van het kadaster.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken hier eens nadrukkelijk te verklaren, dat men uit mijn woorden geen geringschatting mag concludeeren voor kadastrale plans: integendeel. Deze plans immers zijn nooit gemaakt of bestemd geweest voor samenvoeging tot een topografische kaart en het feit, dat zij nochtans daarvoor zijn gebruikt is de eenige reden, waarom bij de verwerking van kadasterplans steeds weer teleurstelling is opgetreden.

Zooals gezegd zijn evenwel thans door de luchtfotogrammetrie de kadaster-plans als *basis* voor de topografische kaart vervallen.

e. Meridianen.

In afwijking met de vroegere benaming der meridianen, waarbij die over den Westertoren te Amsterdam de nul-meridiaan was genoemd, zal bij de nieuwe kaart de meridiaan van Greenwich tot meridiaan van stelling worden gekozen, waardoor ons graadnet aansluiten zal bij het vrijwel algemeen in Europa toegepaste graadnet.

f. De luchtfotografie.

Ten behoeve van het fotogrammetrisch kaarteeren van een bepaald gebied, wordt dat gebied systematisch overvlogen voor het maken van luchtopnamen.

Dit gebeurt aldus: Tevoren worden door den vlieger op een kaart van het te fotografeeren gebied, bepaalde strooken uitgezet zoodanig, dat als de verschillende strooken op de juiste wijze gevlogen zijn, deze strooken te samen het geheele gebied bedekken, terwijl de strooken elkaar zijwaarts $\pm 30\%$ overlappen (= over elkaar heen vallen).

In elke strook worden de opnamen achtereenvolgens gemaakt met een overlap van 60% . Daar de vlieger het formaat van zijn fototoestel kent en uit de brandpuntsafstand berekenen kan op welke hoogte hij vliegen moet om ongeveer te fotografeeren op de gewenschte schaal, is het mogelijk tevoren dit vlieg- en fotografeerplan op te maken. Wanneer dan de opnamen boven het terrein gemaakt worden dient door den navigator nog rekening gehouden te worden met bijzondere omstandigheden zooals o.a. windrichting.

Het doel van het maken van foto's met 60% overlap in de vlieg-richting, is o.a. het verkrijgen van stereoscopisch effect bij het verwerken der foto's.

De normale schaal waarop de vliegfoto's voor fotogrammetrische doeleinden voor den Topografischen Dienst vervaardigd worden is $1 : 20.000$.

Voor een half stafblad zijn ten naaste bij 400 foto's noodig. Het zal duidelijk zijn, dat met het oog op werk- en kostenbesparing de schaal zóó klein gekozen is, als met het oog op de kaartteering toelaatbaar is. Welk een grooten invloed de schaal op de kosten heeft, moge blijken uit het feit, dat voor fotografeeren op een schaal $1 : 15.000$ bijna $2 \times$ zooveel opnamen noodig zijn als voor een schaal $1 : 20.000$.

Een strook van foto's zooals hier bedoeld is, wordt ook wel een run genoemd. Runs-gewijs worden de foto's verder bewerkt.

De foto's worden zoo goed mogelijk verticaal opgenomen, met behulp van een Wild-Camera, fotoformaat 13×13 , nuttig beeldformaat $\pm 11^5 \times 11^5$, terwijl, mede ter vermindering der kosten, proeven worden genomen met een toestel fotoformaat 18×18 , waardoor iedere foto ongeveer een $2 \times$ zoo groot gebied uitbeeldt als het toestel 13×13 .

g. De Triangulatie.

Iedere foto die niet *zuiver* loodrecht genomen is (en dat lukt slechts bij uitzondering) is vertekend, doordat het vlak van uitbeelding (de horizontale aarde) niet zuiver evenwijdig heeft gestaan met het vlak van opname (de plaat). Alvorens de foto's kunnen worden verwerkt is daarom onthoeking noodzakelijk (onder onthoeking van een luchtfoto verstaat men het vervormen van die foto zoodanig, dat het effect hetzelfde is als in het geval, dat de foto zuiver verticaal was opgenomen).

De onthoeking wordt mogelijk gemaakt doordat op iedere foto punten worden getrianguleerd.

Zouden die punten op iedere foto daarvoor terrestrisch moeten worden getrianguleerd, dan zou daarmee, behoudens geweldig veel tijd, een onrustbarend hoog geldelijk bedrag gemoeid zijn door het zéér groot aantal punten, dat per stafblad zou moeten worden getrianguleerd.

De hedendaagsche stand der wetenschap maakt het echter mogelijk deze terrestrische triangulatie of puntsbepaling tot een minimum te beperken, terwijl de overige punten gevonden worden door z.g. radiaal-triangulatie, waarover straks meer.

Het benodigd aantal terrestrisch gemeten punten bedraagt per run van ongeveer 15 foto's ongeveer 6 à 8 en wel eenige aan het begin en het einde van den run, de rest in het verloop daarvan.

Daar per foto *minstens* 4 punten noodig zijn, zal dus het duidelijk zijn welk een groot percentage van de puntsbepaling door de radiaal-triangulatie wordt overgenomen.

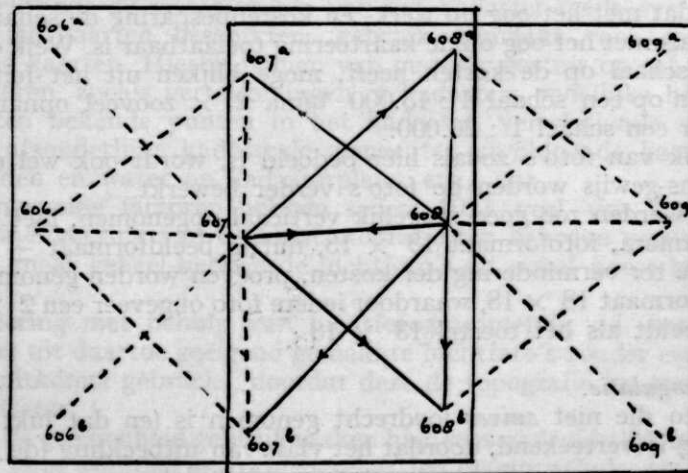
De radiaal-triangulatie. (zie afb. 2).

Deze wordt uitgevoerd in den radiaal-triangulator, een instrument van ZEISS volgens bijgaande afbeelding, bestemd voor metingen met behulp van stereoscopisch effect.

De werkwijze berust op het navolgende:

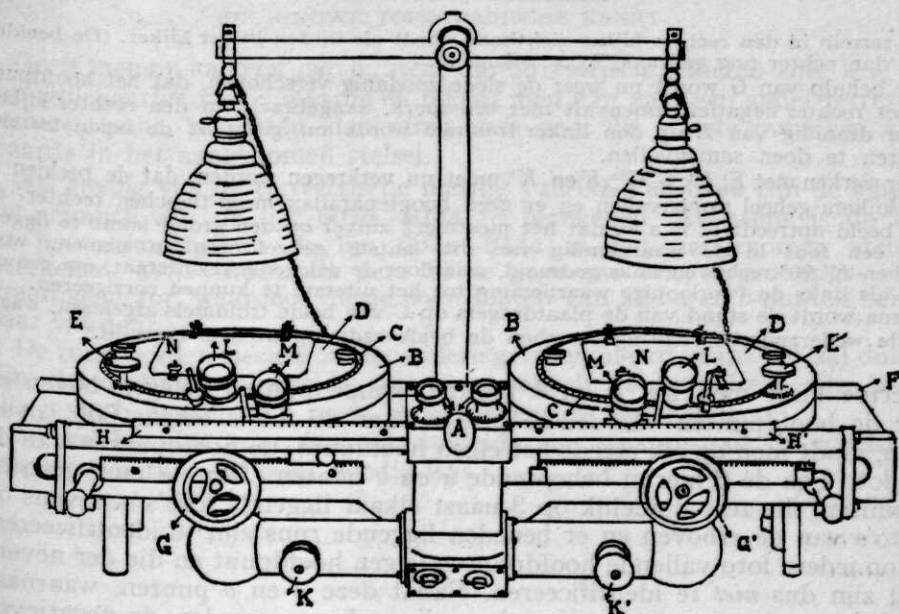
Van iedere foto wordt het centrum, hoofdpunt genaamd, bepaald door denkbeeldige verbinding van zekere merkteekens die op ieder negatief zijn meegefotografeerd. Zulk een hoofdpunt is dus normaal geen in het terrein aanwijsbaar punt.

Nu worden in ieder platen-paar (2 na elkaar genomen foto's) 8 richtingen bepaald volgens afb. 1.

Richting-bepaling uit negatief 607 en 608.

Afb. 1.

Afb. 2. Radiaal triangulator van Zeiss.

Onderschrift bij afb. 2.

- A. *Oculairen*, in verbinding staande met een prisma- en lenzensysteem, om van 2 daartoe geëigende foto's een stereoscopisch beeld te leveren.
- B. *Trommel*, waarin is aangebracht:
- C. *Centismale graadindeeling*, waardoor draaiingen van 1' nauwkeurig zijn af te lezen met behulp van een nonius.
- D. *Plaatdrager*, waarin de te trianguleeren negatieven worden vastgezet met 4 klemmen. Dit inleggen geschiedt zoodanig, dat het hoofdpunt (zuivere midden) van het negatief juist in het draaipunt van den plaatdrager valt. Voor dit inleggen dient een afzonderlijk inlegtafeltje. De plaatdragers kunnen door middel van
- E. *Micrometerschroef* worden rondgedraaid, waarna met behulp van C de nauwkeurige draaiing kan worden opgemeten.
- F. *Slede*, waarover met behulp van
- G. *Handwiel* de beide plaatdragers tezamen naar rechts en links kunnen worden bewogen.
- G'. *Handwiel* om alleen den rechtertrommel naar rechts en links te bewegen.
- H. *Lineaal* om de zuivere zijdelingsche verschuiving van de platendragers met een nauwkeurigheid van $\frac{1}{50}$ mm te kunnen aflezen.
- H'. *Lineaal* voor aflezing van de zijdelingsche verschuiving van den rechterplaatdrager.
- K, K'. *Handschroeven*, met behulp waarvan prisma's, die in den oculairbuis zijn aangebracht, zoodanig kunnen worden gedraaid, dat o.a. van beide platen een goed stereoscopisch beeld wordt verkregen.
- L. *Afleesmicroscop* voor aflezing van draaiing van de plaatdragers op C.
- M. *Afleesmicroscop* voor aflezing van de zijdelingsche verschuiving over F.
- N. *Glasplaat* met merk in het zuivere centrum. Indien het negatief zuiver is ingelegd, valt het merk samen met het hoofdpunt (zie D) van het negatief.

Werkwijze met den radiaal triangulator.

Men verschuift met G de plaatdragers over de slede zoodanig, dat een merk, aangebracht in het midden van den linker kijker zuiver samenvalt met het hoofdpunt van het linker negatief.

Daarna wordt met behulp van G' de rechtertrommel zoodanig verschoven, dat het-

zelfde terrein in den rechter kijker zichtbaar wordt als in den linker kijker. (De beelden liggen dan echter nog gedraaid t.o.v. elkaar).

Met behulp van G wordt nu weer de slede zoodanig verschoven, dat het hoofdpunt van het rechter negatief samenvalt met een merk, aangebracht in den rechter kijker.

Door draaiing van E op den linker trommel wordt nu getracht de beide terreingedeelten te doen samenvallen.

Door werken met E, E', G, G', K en K' moet nu verkregen worden, dat de beelden in beide kijkers geheel samenvallen en er geen hoogteparallax meer tusschen rechter- en linker beeld optreedt, of m.a.w. dat het meetmerk zuiver op den grond komt te liggen.

Om een fout in de waarneming van dit laatste geheel weg te nemen, worden K en K' 90° rechts en links gedraaid, waardoor de gelegenheid ontstaat, om zoowel rechts als links de voorloopige waarneming tot het uiterste te kunnen corrigeeren.

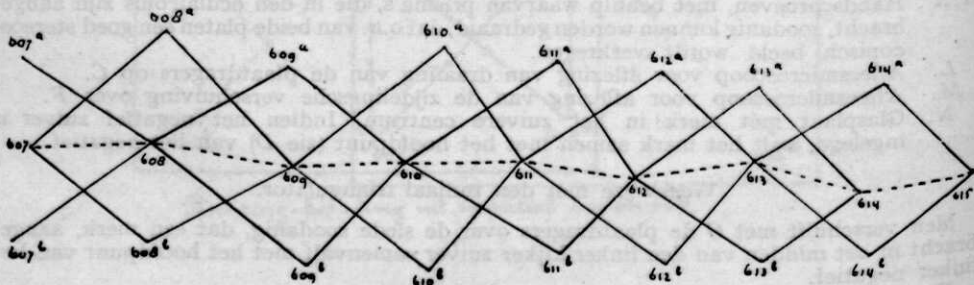
Hierna wordt de stand van de plaatdragers op C van beide trommels afgelezen, waardoor de wederzijdsche richting tusschen de beide radiaalpunten is bepaald.

Hiertoe kiest men z.g. a en b punten, zijnde punten gelegen boven en onder de hoofdpunten van iedere plaat. Daar de foto's elkaar 60% overlappen, vindt men op elk steeds het eigen hoofdpunt, de hoofdpunten van de nevenfoto's en de 6 hierbij behorende a en b punten. Deze a en b punten zijn punten, die zeer duidelijk op 3 naast elkaar liggende foto's benevens op de foto's van de erboven en er beneden liggende runs zijn te identificeren. De 3 op iedere foto vallende hoofdpunten (eigen hoofdpunt en die der nevenfoto's) zijn dus *niet* te identificeren. Nadat deze a en b punten, waarnaar de richtingen gemeten zullen worden, zijn gekozen, worden de negatieven paars-gewijze in de plaathouders van den triangulator gelegd en worden de negatieven „uitgericht”. Dit uitrichten geschiedt door b.v. de lijn 607—608 in beide negatieven tot dekking te brengen, d.w.z., de denkbeeldige lijn loopende van het hoofdpunt 607 van het linker negatief naar de plaats van het denkbeeldig hoofdpunt 608 in negatief 607 over bepaalde terreinpunten, in het verlengde te brengen van de lijn in negatief 608, loopende van 608 naar de plaats van het denkbeeldig hoofdpunt 607 in negatief 608 over dezelfde terreinvoorwerpen. Door deze werkwijze heeft men bereids de richting 607—608 en 608—607 bepaald.

In den radiaal-triangulator worden thans op dezelfde wijze de richtingen 607—608a en 608—608a bepaald, benevens 607—608b en 608—608b. Daardoor zijn nu van de figuur 607, 608a, 608, 608b alle hoeken bekend.

Door deze bewerking systematisch door te voeren, steeds een plaat verder schuivende tot de geheele run gemeten is, verkrijgt men ten slotte een ruitenketting, die er uitziet als in afb. 3.

Van deze ruitenketting kent men nu alle hoeken, doch geen enkelen afstand. Geeft men echter een willekeurige waarde aan den afstand 607—608 dan is het mogelijk de geheele ruitenketting te berekenen in dat aangenomen stelsel.

Afb. 3.

Geeft men nu aan een der punten, die terrestrisch gemeten zijn, b.v. 607a, een willekeurige x en y waarde en rekt men dan naar een ander terrestrisch gemeten punt, b.v. 614a, dan vindt men voor dit laatste punt een x en y waarde in het aangenomen stelsel.

Als gevolg van de terrestrische meting van 607a en 614a zijn de lengte en het azimuth van de lijn 607a—614a te berekenen. Eveneens is de lengte en het azimuth van de lijn 607a—614a in het aangenomen stelsel te berekenen. Wij vinden uit deze beide gegevens een vergrootings- en een draaiingsfactor, waardoor nu de coördinaten van alle a en b -punten berekenbaar worden.

De runs worden slechts om de andere getrianguleerd, want het zal duidelijk zijn, dat de tusschenliggende runs dan vanzelf getrianguleerd zijn (immers alle a en b punten zijn reeds in de nevenruns berekend).

Nu zal het den lezer dan ook duidelijk zijn waarom ook de zijdelingsche overlap der runs tot 30% noodig was.

(Slot volgt.)

DE STERKTE VAN HET KON. NED. IND. LEGER.

De redactie van ons zusterijdschrift, het „Indisch Militair Tijdschrift” schrijft ons:

„In „De Militaire Spectator” van Mei 1935, Nr. 5, wordt op blz. 229 bij een bespreking van het boek „Die Rüstung der Welt” twijfel uitgesproken omtrent de in dat werk vermelde getallen, aangaande het K. N. I. L.

Deze cijfers zijn evenwel juist, m. d. v. dat vermeld is de *formatie* op papier na de reorganisatie-1933, t.w. rond 31.500 man, officieren inbegrepen.

Het verloop van de werkelijk aanwezige *sterkte* geeft een ongunstiger beeld. Terzake moge worden verwezen naar blz. 48 van het eerstdaags verschijnende Wetenschappelijk Jaarbericht 1934 van de Indische Krijgskundige Vereeniging, waaruit o.m. blijkt, dat de sterkte van in totaal rond 38.500 in 1930 met bijna 8.000 man is teruggevallen tot rond 30.750 in 1934.

In de veronderstelling, dat in den lezerskring van Uw maandblad wel belangstelling voor deze gegevens bestaat, meende ik goed te doen U daarop te wijzen.”

„GENERAL-OBERST”.

En onzer abonné's vestigde onze aandacht op de onjuiste vertaling van den Duitschen rang „General-oberst” met „generaal-overste”, welke is ingeslopen op blz. 326 van de Juli-aflevering.

Deze, thans in ons leger niet meer bestaande rang, gelegen tusschen generaal en veldmaarschalk, behoort in het Nederlandsch te worden aangeduid met „kolonel-generaal” en werd bekleed door PRINS FREDERIK DER NEDERLANDEN, broeder van Koning Willem II, vóór diens verheffing tot veldmaarschalk in 1840.

Wij zijn vorenbedoelden abonné dankbaar voor zijn opmerking, welke ons in staat stelt een hinderlijke onjuistheid te verbeteren.

RED.

STAATSCHE TROEPEN IN ZUID-DUITSCHLAND

DOOR C. C. DE GELDER,

*Directeur van het Krijgsgeschiedkundig Archief van den
Generalen Staf.*

Inleiding.

Het was in November 1931, dat het, sedert in „De Militaire Spectator” opgenomen, Cavaleristisch tijdschrift onze studie over den Schellenberg plaatste. Voor hen, die dit opstel niet lazen, dan wel vergeten zijn, willen wij een korte herinnering opnemen, ter inleiding van het eerst thans verschijnend gedeelte „Blenheim”.

Het betreft een episode uit den *Spaanschen Successie-oorlog* (1702—1715), waarin Engeland, Nederland, Pruisen, Portugal en Savoye den Duitschen Keizer LEOPOLD I (1658—1705) steunden tegen Frankrijk, Spanje en Beieren. Het oorlogstooneel strekte zich uit van de Zuidelijke Nederlanden (1703 Slag bij Ekeren) over Beieren en Tirol tot in Noord Italië. In 1703 zag de Deutsche Keizer, tusschen de opstandige Hongaren, zoomede de Franco-Beieren ingekneld, zich genoodzaakt dringend om hulp te vragen, waaraan de Engelsch-Staatsch-Duitsche bondgenooten gevolg wilden geven. Natuurlijk zou MARLBOROUGH de algemeene leider zijn en deze spoedde zich alras ter vereeniging met de Keizerlijken over Mainz, Heidelberg en Ulm naar Donauwörth, een overgangspunt van den Donau, dat door den Schellenberg werd beheerscht. Door den gebezigten grooten spoed voorkwam MARLBOROUGH, dat deze berg reeds afdoende *versterkt* zou zijn, voordat hij werd aangevallen, ook al was hij wel reeds door de Beieren bezet.

Een beschrijving van het gevecht willen wij hier niet opnieuw geven en derhalve volstaan met te vermelden, dat de Beieren afdoende werden geslagen, doch dat de Staatschen o.a. het verlies van den meester-generaal der artillerie VAN GOOR, van den veldmaarschalk v. HOLSTEIN-PLÖN en van den gouverneur van Nijmegen, VAN BEINHEIM, hadden te betreuren. Over onze troepen niets dan lof.

Zij hadden zich schitterend gedragen. En thans naar het vervolg.

De slag bij Hochstädt-Blenheim.

Na het gevecht op den Schellenberg was er aan de zijde der Geallieerden niet veel belangrijks meer geschied; men bepaalde zich hoofdzakelijk tot het plunderen ¹⁾ en brandschatten van Beieren, teneinde langs dezen weg pressie

¹⁾ Voor het plunderen c.s. zie (12). (De cijfers tusschen haakjes verwijzen naar de bronnen aan het slot van dit artikel).

Kol. v. BELLINGH schrijft: „Es waren reiche und zahlreiche Dörfer, und hat jedem Offizier chagriniert, wie man in einer Stunde 40, 50 und mehr Dörfer in Rauch aufgehen sah; auch Aichach, diese herrliche Stadt musste man per Ordre abbrennen, so gewiss erbarlungswürdig.” Van wreedheid bij de oorlogvoering gesproken!

uit te oefenen op den Keurvorst. Deze, MAX EMANUEL, voerde inmiddels sleepende onderhandelingen met den Keizer, in afwachting echter van de komst van den Franschen Maarschalk DE TALLARD, die hem met 35.000 man Fransche troepen kwam versterken. Middelerwijl hadden hij en DE MARCIN zich bij Augsburg a/d. W.zijde van den Lech verschanst.

Toen nu werkelijk bedoeld korps door het Schwarzwald oprukte — een marsch eveneens gekenschetst door brand en plundering — wierp de Keurvorst het masker wederom af, hervatte de vijandelijkheden, doch bezigde vooralsnog het gros zijner landstroepen om Z.Beieren, contra Tirol, te dekken, in stede van alle krachten voor de beslissing te vereenigen (5). Van 22 Juli tot begin Augustus lagen zoodoende MARLBOROUGH en Markgraaf LOUIS VAN BADEN, met hun troepen tegenover den vijand, zonder dat er veel voorviel.

Op 7 Augustus echter vereenigde DE TALLARD, de oudste maarschalk, 10 mijl beN. Augsburg, zijn leger met dat van den Keurvorst en van den maarschalk DE MARCIN, tot een machtig geheel, evenwel onder dit voorbehoud, dat geen hunner als *opperbevelhebber* was aangewezen.

In het Geallieerde leger was het al niet veel beter, immers de beide generaals, MARLBOROUGH en LOUIS VAN BADEN, konden het tezamen niet bijster vinden, te minder wijl laatstgenoemde, sedert den Schellenberg, zeer naijverig was; toen nu Prins EUGENIUS, met 18.000 man, den Rijn verliet en zich naar hen spoedde, zou ten slotte aan beide zijden een „triumviraat” aan het hoofd zijn gekomen.

Schets I.

Het doet thans eenigszins komisch aan, dat de Geallieerden den besluite-loozen markgraaf wisten te bewegen, om zich op te werpen als aanstaand belegeraar van Ingolstadt, de eenige vesting tusschen Dillingen en Weenen, voor welke eervolle taak hem 24 bataljons en 31 eskadrons werden toevertrouwd (dan was men hem tevens kwijt). Inmiddels behielden MARLBOROUGH en Prins EUGENIUS, die uitstekend samenwerkten, zich zelf voorloopig slechts de bescheiden rol voor, van dit beleg te zullen dekken.

Wij zullen nader zien, hoe zij deze taak meenden te moeten opvatten.

Men denke zich nu verder in, dat het geenszins uitgesloten scheen, dat ook nog de Fransche troepen, van de Villeroy, van den Rijn zouden komen opzetten; dat de Keurvorst eindelijk zou beginnen in te zien, hoe het wenschelijk ware,

tot den laatsten man toe van de Tirolergrens aan te trekken. ¹⁾ M.a.w. wilden MARLBOROUGH en EUGENIUS, die toch reeds numeriek in de minderheid waren ²⁾ een gunstige beslissing bevechten, dan zouden zij zich moeten haasten, te meer waar het verwoeste Beiersche land weinig meer opleverde en de Franco-Beieren op 10 Augustus, nabij Dillingen, op den N. oever van den Donau waren overgegaan en aldus opnieuw de verbindingen der Geallieerden, met Noord-Duitschland, bedreigden.

Men stelle zich nu verder voor: de opstandige Hongaren, binnen 30 mijl van Weenen, bezig met het verwoesten van Oostenrijk; voorts in Italië den hertog van Savoye in grooten nood, en het zal wel duidelijk worden, hoezeer MARLBOROUGH en EUGENIUS van de noodzakelijkheid eener beslissing voor de Geallieerden doordrongen geraakten.

Zodoende schreef MARLBOROUGH o.a. aan HEINSIUS, onzen Raadpensionaris en aan lord GODOLPHIN, minister in Engeland (10 Aug.):

„When Prince EUGENE and I are joined, our army will consist of 160 squadrons and 65 battalions. Prince LEWIS has with him for the siege 31 squadrons and 24 battalions. The French make their boast of having a great superiority, but I am very confident they will not venture a battle. But if we find a fair occasion we shall be glad to venture it, being persuaded that the ill condition of our affairs in most part requires it.”

Nauwlijks van den Markgraaf van Baden verlost, zond MARLBOROUGH dan ook generaal CHURCHILL (20 bat.) en den Hertog van Wurtemberg (27 esk. 16 stukken) vooruit om Prins EUGENIUS op te nemen en vereenigde zich, op 11 Aug., bij Münster, met hem. Laatste bedoelde werd reeds dermate sterk bedreigd, door 's vijands opmarsch uit Dillingen naar Hochstädt, dat dien dag alles gevechtsbereid bleef (10).

Wanneer wij thans de totale gevechtssterkten vergelijken, zoo blijkt ons, dat de Franco-Beieren (56.000 man) niet alleen iets sterker waren dan de Geallieerden, doch bovendien beschikten over een krachtiger artillerie (90 st. tegen 52)

Niettemin kon er voor DE TALLARD o.i. wel eenige redenen bestaan om c.q. een beslissing te ontwijken, immers de Franschen namen plaatselijk, en feitelijk in geheel Z. Duitschland, de gunstigste positie in, evenals in de Z. Nederlanden en tegenover Savoye. Kon men dus den winter halen, zonder dat MARLBOROUGH een succes kon boeken, of zonder dat er veel meer geschiedde, dan zou in feite — gezien de stemming van velen in Engeland en in onze Republiek — de veldtocht gewonnen zijn.

Echter naast DE TALLARD stonden, minstens als gelijkberechtigten, de Keurvorst en DE MARCIN, die beide golden voor bevelhebbers met véél ervaring en bovendien hunkerden naar nieuwe lauweren. De Keurvorst was bovendien de vriend van den Franschen Koning. Zodoende werd eerstgenoemde èn door zijn collega's, èn door de legerofficieren, èn door bedreigingen der hofpartij, al tegenstribbelend tot den strijd gedreven. Het lijkt zelfs begrijpelijk, dat DE TALLARD, die geen ijzeren wil bezat, zich ten slotte in het avontuur liet medeslepen en de eindbeslissing slechts trachtte te vertragen door compromissen. Wij lezen bijv. (5):

¹⁾ Hij beloofde metterdaad 18 bataljons en zou voorloopig reeds 4 bat., 4 esk. uit München doen oprukken.

²⁾ Voor de Ordre de Bataille zie (11) blz. 496. Men bedenke, dat bij de Geallieerden als regel een regiment inf. = 1 bataljon = ± 500 man. Bij de Franschen telden de regimenten echter 2 à 3 bataljons. Een regiment cavalerie = 2 à 3 eskadrons van ± 120 man.

„Poussé, tourné en ridicule sur mes représentations, je consentis qu'on fût reconnaître le nouveau camp proposé . . . las de refuser j'y consentis," etc. ¹⁾

Weldra zien wij de Franco-Beieren, uit de sterke positie van Dillingen, naar voren komen op Hochstädt, eerst in de hoop van het korps van EUGENIUS nog afzonderlijk te kunnen overvallen. Toen zulks niet meer mogelijk bleek, had men ook hier in een uiterst sterke stelling kunnen blijven. Waar echter de Keurvorst verlangde, dat in elk geval EUGENIUS zou worden aangegrepen, desnoods met MARLBOROUGH erbij, ontstond in den krijgsraad een nieuw compromis en rukte men vooruit naar Blenheim en de drassige oevers van de Nebel. Men kon dan primo trachten uit te vinden, hoe sterk de Geallieerden waren (al dan niet met Baden vereenigd)²⁾, welke hun voornemens konden zijn, etc. Te dien einde gingen dan ook verkenningdetachementen uit.

En als resultaat kampeerde een leger, aangevoerd door drie bevelhebbers, wankelend tusschen defensief en offensief, en onwetend omtrent 's vijands bedoelingen of sterkte, op een 4 Engelsche mijl breed stoppelveld, hetwelk een slagveld zou worden. Weliswaar trachtte DE TALLARD nog door te zetten, dat althans *verschansingen* zouden worden opgeworpen — hetgeen door den Keurvorst werd begroet met: „J'espère que vous ne ferez pas lever terre" — en *de Nebel zou worden opgestuwd (inundaties)*; doch zulks verwekte bij het gros der onderbevelhebbers slechts een lachsucces, en het was met moeite, dat hij althans doorzette, dat op den rechtervleugel zijn *eigen* troepen Blenheim versterkten.

Terwijl nu de Franco-Beiersche troepen in hun legering voorzagen, stonden de Geallieerde veldheeren — een twee-eenheid — met hun kijkers op den toren van Tapfheim ³⁾ en besloten, o, volkomen tegen het inzicht van hun onderbevelhebbers in ⁴⁾ — om zoo spoedig mogelijk den stouten stap te wagen, mede teneinde te beletten, dat de vijand het terrein nog zou kunnen versterken.

Reeds op 12 Augustus (Zondag) verdween de legertrein naar Rietlingen—Donauwörth en sloegen de Geallieerden bruggen over de Kesselbeek, terwijl de brigades Wilcke en Rowe ter dekking daarover werden vooruitgeschoven. Voorts werden de wegen verbeterd.

13 Aug. ten ± 2.00 werden de legerscharen (52.000 man met 52 kanonnen) gewekt, doch lieten de tenten staan, waarna zij ten ± 3.00 voorm., in 8 colonnes, naar de wijde vlakte oprukten, de beide veldheeren met 40 eskadrons voorop (*naderingsmarsch bij duisternis*). De leiding in het terrein berustte eenigszins bij gen. majoor v. NATZMER, die het van vroeger kende. Tegen 6.00 voorm. werd even gerust.

¹⁾ Hij trekt de conclusie, dat slechts één man aan het hoofd van een leger moet staan (5, blz. 565). Men vergelijke NAPOLEON's uitspraak: „Rien n'est plus important à la guerre que l'unité dans le commandement" of wel Corresp. I no. 420/21, 664 en zijn uitlating: „Un mauvais général vaut mieux que deux bons (Corr. Oeuvres St. Hélène XXIX, 107).

²⁾ Zoowel deserteurs, als enkele gevangenen, meldden in bevestigenden zin.

³⁾ (8) „His Grace and Prince Eugene the better to distinguish them, went up into the steeple of Dapfheim, from whence with their glasses they perceived the whole army of the enemy in full march towards the same hill, where their squadrons of cavalry were, and that a camp was there marking out" (Zie ook 5, blz. 595). Brigadier de NOYELLES dekte hen met een piket (12).

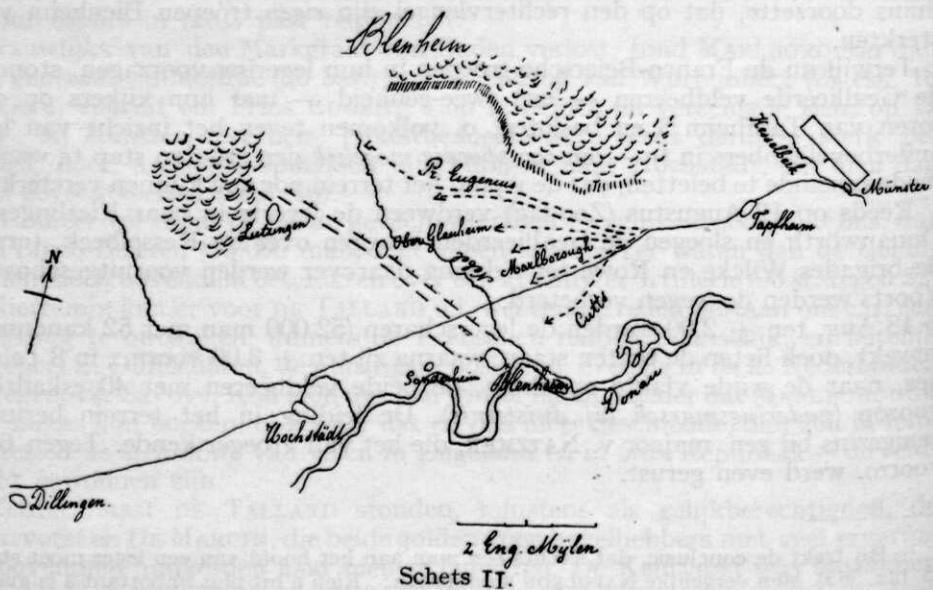
⁴⁾ Lord ORKNEY schreef: „I confess it is entirely owing to Mylord DUKE, for I declare, had I been to give my opinion. I had been against it, considering the ground, where they were camped and the strength of the army."

HARE, 's Hertogs kapelaan: „Almost all the generals were against my Lord's attacking the enemy; they thought it so difficult" (6).

Zoodra de opkomende zon de mist begon te verdrijven (± 6.00), kon men de colonnes zich waaievormig zien uitbreiden en wel de rechtvleugel, onder Prins EUGENIUS, tot bij Lutzingen, de linker daarentegen, onder MARLBOROUGH (Engelschen, Staatschen, Hessen, Hannoveranen, Denen, enz.) tot tegenover Oberglauheim en Blenheim.

Bij de Franco-Beieren heerschte een wonderlijke rust; de eerste verschijning der roodrokken werd voor een verkenning gehouden, nadere berichten werden uitgelegd, als het dekken van een flankmarsch naar Nordlingen c.a. *Zelf* tot het offensief overgaan wilde men liever niet, daar Markgraaf LOUIS' aftocht nog onbekend was; doch *in geen geval* verwachtte men een aanval, sterk als men meende te staan achter drassigen grond ¹⁾, met deels versterkte dorpen, links aangeleund aan een bosch — een geweldige hindernis in de dagen der linie-taktiek en rechts aan den Donau.

TALLARD schreef bijv. dien morgen: „On les voit en bataille à la tête de leur camp et, suivant les apparences, ils marcheront aujourd'hui. Le bruit du pais est qu'ils vont à Nordlingen. Si cela est, ils nous laissent entre le Danube et eux; et par conséquent ils auront de la peine à soutenir les établissemens, qu'ils ont pris en Bavière” (7, blz. 393). De cavalerie was dan ook aan het fourageeren (12).

Tusschen 7.00 en 8.00 viel er intusschen aan de werkelijke bedoelingen der Geallieerden niet meer te twijfelen, aangezien zij zich deployeerden; derhalve gevoelden de Franschen (78 bat. 143 esk. 90 stukken = ± 56.000 man) zich min of meer verrast; zij sloegen „verzamelen” en namen zoo spoedig mogelijk een stelling in, ongeveer volgens hun wijze van legering. Men denke zich hierbij elk hunner legers gekampeerd op de gebruikelijke wijze, d.w.z. de infanterie

¹⁾ (2) Vertelt echter (blz. 119): „Bij nader onderzoek bevond men, dat de grond vast en hard en alleenlijk een voet of twee diepte bovenop week was”.

in het centrum, de cavalerie op de vleugels. Zodoende bezette DE TALLARD van den Donau af 2 E. mijl front; DE MARCIN + de Beieren (5.000 m.) stond links van hem. Geen hunner dacht aan een tegenoffensief.

Het resultaat was, dat het gros van TALLARD's infanterie (18 bat.), zoomede 12 onbereden ¹⁾ esk. dragonders (de Hautefeuille), onder lt. generaal DE CLERAMBAULT, zich, in 2 liniën, zagen aangewezen als bezetting van het uitgestrekte, versterkte Blenheim c.a. In voorste linie waren: o.a. Navarre, Artois en Greder (Allemands). Links achterwaarts stond een buitenreserve van 3 brigades = 9 bat. (Languedoc, Royal en Zurlauben), waarbij ook 8 esk. Gendarmerie. Algemeene opdracht: standhouden tot elken prijs (4).

Het centrum in 2 liniën, onder lt. generaal DE ZURLAUBEN en gen. majoor DE SILLY, bestond uit TALLARD's 30 eskadrons, 9 bat. (recruten, ROBECQ, BELLISLE en DE BEUIL) onder d'HAUTEFORT, zoomede 4 onbereden-eskadrons en werd verlengd door 32 esk. van DE MARCIN. Algemeene opdracht: den vijand bij gedeelten over de beek te laten komen en hem dan, door de cavalerie, te doen vernietigen.

Aan dit centrum grensde de linkervleugel in Ober-Glauheim met 3 brigades (Champagne, Bourbonnais en de Ieren) = 12 à 14 bat. onder lt. generaal DE BLAINVILLE; hieraan sloten nog troepen op den Geisberg en in Lutzingen. Dan kwamen nog 51 Franco-Beiersche esk. en eindelijk, in haakvorm tegen het Noorden, deels in het bosch, 9 bataljons, een en ander onder den Beierschen Maarschalk d'Arco. *Eene algemeene reserve was in de geheele stelling niet voorhanden* ²⁾, terwijl de *artillerie* (onder markies DE LA FRÉZELIÈRE) eenigszins *gelijkmatig* over het front was *verdeeld* (90 stukken). De voorposten gingen, na het in brand zetten van verschillende terrein-voorwerpen, terug op de hoofdmacht, welke van den rook veel hinder had.

Aangezien de Geallieerden voorloopig niet verder marcheerden — immers de opmarsch van EUGENIUS met zijn geschut door het zeer zware terrein vergde heel veel tijd — kwamen de Franco-Beiersche bevelhebbers ten 9.00 bijeen en gevoelden zich zeer voldaan over de opstelling ³⁾; waarschijnlijk heeft DE TALLARD toen ook nog de mogelijkheid besproken om troepen, welke de Nebelbach mochten overschrijden, mede met artillerie-vuur en tegenstooten uit Blenheim en Oberglauheim aan te tasten, in samenwerking met de bovenvermelde cavalerie-aanvallen (althans 4 st. werden in Blenheim voor enfileering opgesteld).

Tusschen 9.00 en 12.00 gebeurde bij de beide partijen weinig; MARLBOROUGH bepaalde zich er toe om de Nebel toegankelijker te maken door fascines, planken der pontonbruggen, de steile oevers te doen afgraven, 5 pontonbruggen te leggen en de steenen brug te doen herstellen, een en ander door infanterie en dragonders, onder leiding van zijn stafchef, kolonel CADOGAN; voorts werd er gekanonneerd, waartoe M. zelf de batterijen had geplaatst. Eindelijk ontving MARLBOROUGH het Heilig-avondmaal, deed zijn troepen godsdienstoefening houden en richtte verbandplaatsen in; overigens speelden, bij beide partijen, de muziekkorpsen, terwijl in ongeduld de Geallieerde ordonnansen naar Prins EUGENIUS op en neer galoppeerden.

¹⁾ De verliezen aan paarden tijdens den marsch waren zeer groot geweest. (De Regtn. waren: Mestre de Camp, la Reine, Rohan en Vassé).

²⁾ Wel schijnt DE TALLARD hierom aan MARCIN gevraagd te hebben: echter de laatste achtte zichzelf te zeer bedreigd.

³⁾ (5, blz. 569). DE TALLARD: „ma disposition était bonne.” Hij verwachtte den hoofdstoot tegen Blenheim en oordeelde het Nebelbacherterrein vrijwel onbegaanbaar.

Zoedoende werd het middaguur bereikt en gebruikte MARLBOROUGH den maaltijd in het open veld, na alvorens zijn troepen nogeens te hebben geïnspeteerd en, tot zijn volle tevredenheid, hun goede houding te hebben opgemerkt. Hij wist, dat de komende uren over hem en zijn leger, over zijn loopbaan maar óók over den verderen gang van zaken in Engeland en Europa gingen beslissen.

Een beweeglijke algemeene reserve (WOOD) werd gevormd achter het centrum).

En toen eindelijk kwam de renbode van den rechtervleugel: alles was gereed.

(Slot volgt).

NIEUWE UITGAVEN

Brennpunkt Böhmen von Markomanus. Die Tschecho-Slowakei in beschleunigter Aufrüstung. Uitg.: Ludwig Voggenteiler Verlag. Potsdam. Prijs R.M. 1.80.

De pseudonieme schrijver, blijkbaar een voortreffelijk kenner van Tschecho-Slowakije, geeft in dit kleinformat boekje van 72 bladzijden een zeer duidelijk beeld van wording, groei en samenstelling van dien staat en van zijn weermacht.

Uitgangspunt is de ligging van Ts. Sl. in het hart van Europa en in de nabijheid van zijn bondgenoot Frankrijk. De schrijver haalt de Hussitenoorlogen, den Zevenjarigen oorlog, den oorlog van 1866 en de Napoleontische oorlogen aan om de beteekenis van dit deel van Europa te belichten. Hij wijst voorts op de beteekenis, die de Hussitenoorlogen thans nog in Ts.-Sl. hebben (benoeming van regimenten, enz.). Zij vormen, mét de prestaties der Ts.-Sl. legioenen in den wereldoorlog, de kern van de nationale krijgsgeschiedenis.

Vervolgens wordt het ontstaan van den Ts.-Sl. Staat gezien, alsmede de bezetting van het daartoe aan de omringende landen onttrokken grondgebied.

Een zeer belangwekkend hoofdstuk bespreekt de rol der Sokols, legioenairs en andere vrijwillige verbanden vóór, gedurende en na den wereldoorlog. De Odyssee van het Ts.-Sl. legioen in Rusland en Siberië en de groei daarvan worden uitvoerig belicht.

Daarna wordt de samenstelling der bevolking, die uit Tschechen, Slowaken, Duitschers, Polen, Hongaren, Roemenen en Roethenen bestaat, onder de loupe genomen en wordt de positie der laatste 6 groepen ten aanzien van de Tschechen beschouwd.

Een hoofdstuk over land en luchtmacht volgt; achtereenvolgens beziet de schrijver het „Wehrgesetz“ van 1920 en de legerorganisatie, de dislocatie der groote eenheden, de gedeeltelijke mobilisatie van 1921 tegen Hongarije, de legersterkte, de verdeling der nationaliteiten over het leger, den dienstdienst, den duur der eerste oefening en de organisatie der groote eenheden en van de luchtmacht.

Vervolgens beschrijft hij de „auffallend rege wehrhafte Tätigkeit in der Ts.-Sl. Republik in 1934“ en de legermanoeuvres in dat jaar. Zijn conclusies zijn, dat — mede op grond van ervaringen uit de Hussitenoorlogen en uit den strijd der Ts.-Sl. legioenen in Rusland — de volgende kenteekenen de strijdwijze van het Ts.-Sl. leger kenmerken: groote beweeglijkheid, flinke marschprestaties, krachtenconcentratie in den aanval door toepassing van moderne strijdmiddelen, handigheid in het terugtochtsgevecht, veelvuldig gebruik van snelle troepen en krachtige luchtstrijdkrachten.

Daarna komen de defensieplannen voor de naaste toekomst aan de beurt.

Drie hoofdstukjes over de aardrijkskundige verhoudingen, de bestaande bondgenootschappen en de Ts.-Sl. weermacht in den toekomstoorlog besluiten dit belangwekkende en merkwaardige boekje, dat door een 8-tal eenvoudige schetsjes wordt verduidelijkt.

Wij bevelen het werkje in veler aandacht aan.

W.

HET CAVALERIE-KORPS „VON GARNIER” TIJDENS DEN SLAG BIJ WILNA (SEPT. 1915)

DOOR *.

„In der Mitwirkung in der Schlacht, in dem aktiven Eingreifen, wenn um die Hauptentscheidung gekämpft wird, hat die Kavallerie ihre Hauptaufgabe zu erblicken”.

Gen. leut. BRANDT

„Moderne Kavallerie”.

Inleiding.

Na de inneming van de vesting Brest Litowsk (26 Aug. 1915) besloot de Duitse Oberste Heeresleitung de groote operatiën tegen Rusland te staken. Deze operatiën hadden niet tot het gehoopte beslissende gevolg geleid; hoewel met groote verliezen, waren de Russische legers er in geslaagd zich aan den greep der verbondenen te onttrekken. Ook andere — hier niet ter zake dienende — omstandigheden oefenden invloed uit op dit besluit.

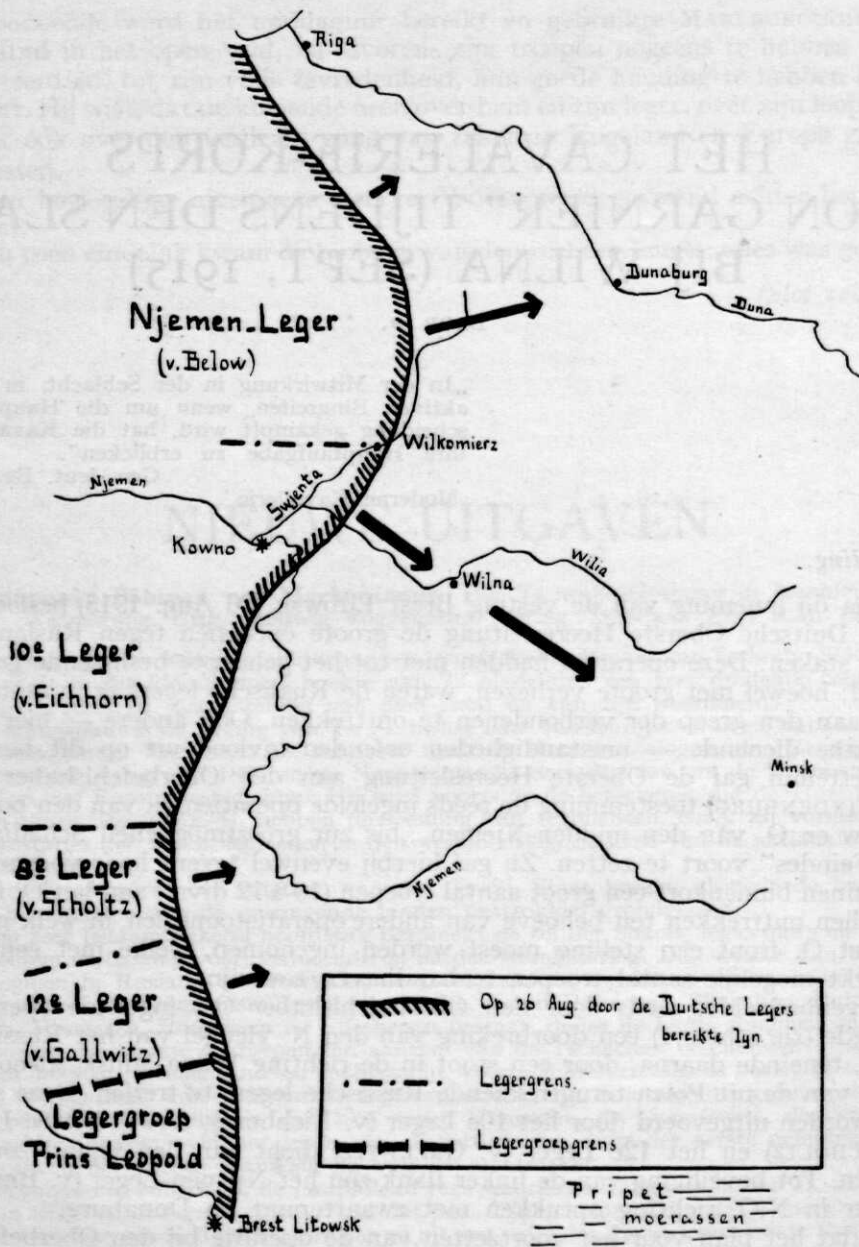
Niettemin gaf de Oberste Heeresleitung aan den Oberbefehlshaber Ost (v. HINDENBURG) toestemming de reeds ingeleide operatiën N. van den boven-Narew en O. van den midden-Njemen „bis zur grösztmöglichen Schädigung des Feindes” voort te zetten. Zij gaf hierbij evenwel tevens haar voornemen te kennen binnenkort een groot aantal troepen (10 à 12 divn.) aan het O. front te zullen onttrekken ten behoeve van andere operatietooneelen, in welk geval op het O. front een stelling moest worden ingenomen, welke met een zoo beperkt mogelijk aantal troepen te handhaven zou zijn.

Bovenbedoelde, reeds door den Oberbefehlshaber Ost ingeleide operatie, beoogde (zie schets 1) een doorbreking van den N. vleugel van het Russische front, teneinde daarna, door een stoot in de richting Wilna-Minsk, alsnog de flank van de uit Polen terugtrekkende Russische legers te treffen. Deze stoot zou worden uitgevoerd door het 10e Leger (v. Eichhorn), terwijl het 8e Leger (v. SCHOLTZ) en het 12e Leger (v. GALLWITZ) dicht aan den vijand zouden blijven. Tot beveiliging van de linker flank zou het Njemen-Leger (v. BELOW) verder in N.O. richting oprukken met zwaartepunt op Dunaburg.

Nadat het plan voor het voortzetten van de operatie bij den Oberbefehlshaber Ost geleidelijk verder was gerijpt en nadat, in verband hiermede, het 10e Leger (dat den hoofdstoot moest uitvoeren) met troepen van het 8e en het 12e Leger was versterkt, vatte v. HINDENBURG zijn voornemens 6 Sept. in een bevel als volgt samen (Zie schets 2).

„Ich strebe an den Russen nochmals, und zwar entscheidend, zu schlagen, bevor er über die Westliche Berezyna und die Wilia zurück geht”.

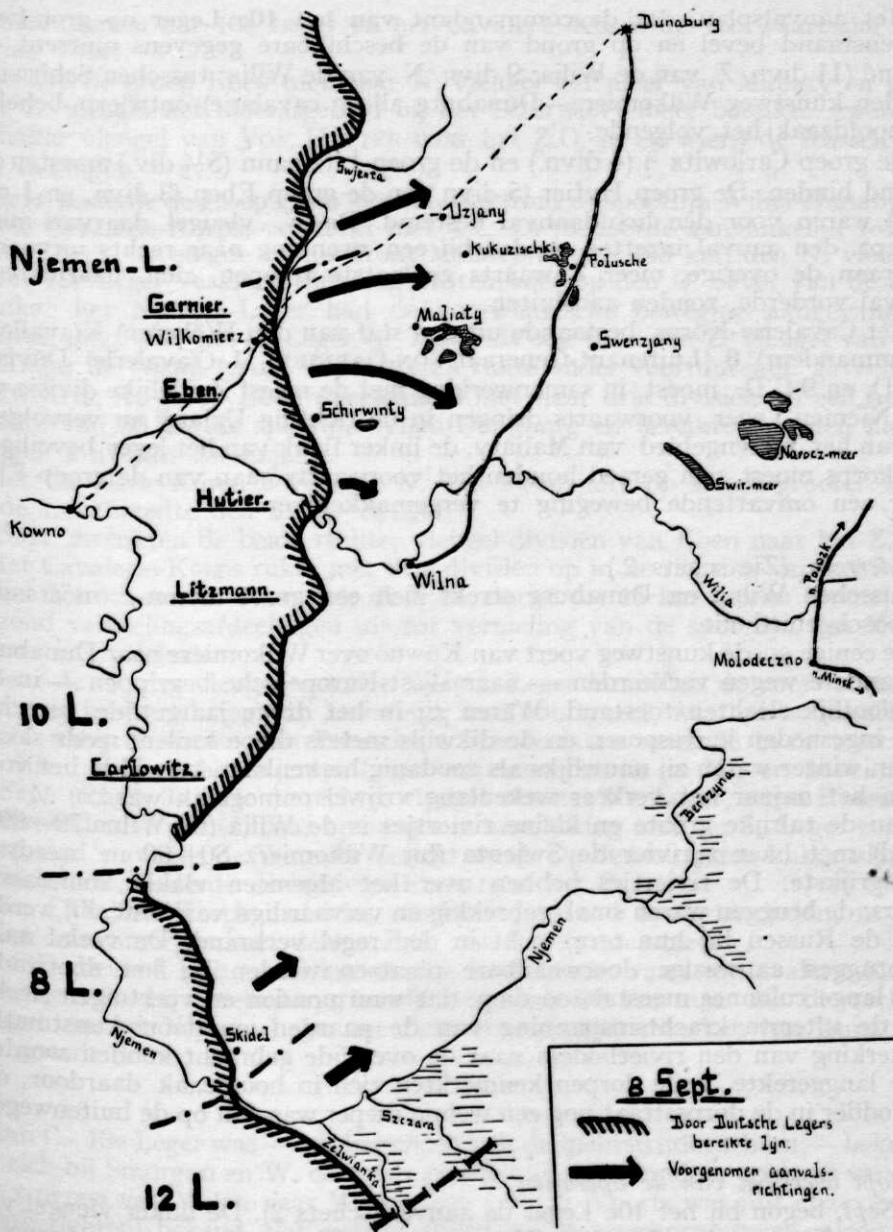
Het 12e Leger zou den vijand in het moerasgebied van de Zelwianka en

Afb. 1.
Schaal 1:3.375.000.

de Szczara werpen, doch met de hoofdkrachten, aansluitend aan het 8e Leger, op den N. Njemen-oever overgaan.

Het 8e Leger zou aanvankelijk den vijandelijken weerstand bij Skidel breken. De algemeene aanvalsrichting van beide legers was N.O.

Afb. 2.
Schaal 1:2.100.000.

Het 10e Leger moest 9 Sept. den aanval inzetten. Het tot dit leger behorende Cavalerie-Korps moest, uit de omgeving N. van Wilkomierz worden aangezet in de richting Kukulischki—Uzjany met het zwaartepunt op Uzjany. Het Njemen-Leger moest den opmarsch naar het N.O. voortzetten met den rechtervleugel eveneens in de richting Uzjany.

Het aanvalsplan, dat de commandant van het 10e Leger op grond van bovenstaand bevel en op grond van de beschikbare gegevens omtrent den vijand (11 divn. Z. van de Wilia; 9 divn. N. van de Wilia; tusschen Schirwinty en den kunstweg Wilkomierz—Dunaburg alleen cavalerie) ontwierp, behelsde in hoofdzaak het volgende.

De groep Carlowitz ¹⁾ (4 divn.) en de groep Litzmann (5½ divn.) moesten den vijand binden. De groep Hutier (5 divn.) en de groep Eben (3 divn. en 1 cav. divn.) waren voor den hoofdaanval bestemd. De N. vleugel daarvan moest 9 Sept. den aanval inzetten en daarbij een zwenking naar rechts uitvoeren, waaraan de overige, meer Z.-waarts geplaatste troepen, zich, naarmate de aanval vorderde, zouden aansluiten.

Het Cavalerie-Korps, bestaande uit den staf van den H(öheren) K(avallerie) K(ommandeur) 6 (Luitenant-Generaal VON GARNIER), 1 C(avalerie) D(ivisie), 3 C.D. en 9 C.D., moest, in samenwerking met de meest Zuidelijke divisie van het Njemen-Leger, voorwaarts dringen in de richting Uzjany en vervolgens, N. van het merengebied van Maliaty, de linker flank van het leger beveiligen; het korps moest zich gereed houden het voorwaarts gaan van de groep Eben door een omvattende beweging te vergemakkelijken.

Het terrein. (Zie schets 2.)

Tusschen Wilna en Dunaburg strekt zich een groot meren-, moerassen- en boschgebied uit.

De eenige goede kunstweg voert van Kowno over Wilkomierz naar Dunaburg; alle andere wegen verkeerden — naar West-Europeesche begrippen — in een ongelooflijk slechten toestand. Waren zij in het droge jaargetijde, met hun diep ingesneden karresporen en de dikwijls meters diepe kuilen, reeds slecht, in den winter waren zij nauwelijks als zoodanig herkenbaar, terwijl in het voor- en in het najaar het verkeer wekenlang vrijwel onmogelijk was.

Van de talrijke groote en kleine riviertjes is de Wilia (bij Wilna 70—90 m breed) met haar zijrivier de Swjenta (bij Wilkomierz 80—90 m breed) de belangrijkste. De riviertjes hebben over het algemeen vlakke, moerassige oevers; de bruggen waren smal, gebrekkig en vervaardigd van hout. Zij werden door de Russen bij hun terugtocht in den regel verbrand. De veelal naast de bruggen aanwezige doorwaadbare plaatsen werden bij het doorwaden door lange colonnes meestal zoo diep, dat vuurmonden en voertuigen slechts met de uiterste krachtsinspanning van de paarden en door kunstmatige versterking van den rivierbodem naar de overzijde gebracht konden worden.

De langgerekte, vuile dorpen kenmerkten zich in hoofdzaak daardoor, dat de modder in de dorpsstraat nog een weinig dieper was dan op de buitenwegen.

Beknopt overzicht van de operatiën.

9 Sept. begon bij het 10e Leger de aanval (schets 2). De linker vleugel van de groep Eben en het Cavalerie-Korps wierpen N. van Schirwinty Russische cavalerie terug en wonnen over een afstand van 20 km voorwaarts terrein; de N. vleugel van het Cavalerie-Korps kwam tot 15 km van Uzjany.

¹⁾ Tijdens de voorafgaande operatiën waren de organieke verbanden eenigszins door-een geraakt, zoodat de legerkorpsen eenerzijds door versterking met (reserve) eenheden, anderzijds door afgifte van organiek ingedeelde eenheden, niet meer de in de corlogsorganisatie vastgestelde samenstelling hadden. Zij werden daarom aangeduid met den naam van den commandant.

10 *Sept.* zetten het 10e Leger en het Cavalerie-Korps de voorwaartsche beweging voort.

Terwijl de groep Eben met haar N. vleugel het meer van Maliaty en met haar Z. vleugel het moerasgebied bij het Schirwinty-meer bereikte, zwenkte de linker vleugel van VON HUTIER naar het Z.O. in en wierp de Russen uit hun stellingen.

11 *Sept.* naderde de groep Eben in een breed front de spoorlijn Wilna-Dunaburg. Het Cavalerie-Korps, versterkt met 4 C. D. (behoorde aanvankelijk tot de groep Eben), beveiligde op het front Maliaty-Uzjany (45 km) den N. vleugel.

Het 12e Leger verkreeg dien dag vasten voet op den O. oever van de Zelwianka; het Njemen-Leger had de voorwaartsche beweging aangevangen.

12 *Sept.* ging voor het 8e Leger en 's avonds ook voor den Z. vleugel van het 10e Leger de vijand terug. VON HUTIER rukte onder voortdurende gevechten voorwaarts; de groep Eben overschreed met haar drie divisieën op een frontbreedte van 36 km de spoorlijn Wilna-Dunaburg en bereikte met den linker vleugel 's avonds Swenzjany.

Het Cavalerie-Korps beveiligde N. van Swenzjany op steeds grooter wordende frontbreedte den linker vleugel.

13 *Sept.* zwenkten de beide rechter vleugel-divisieën van Eben naar het Z. in.

Het Cavalerie-Korps rukte met drie divisieën op in de richting van het Swir en het Narocz-meer, kwam met de hoofdmacht tot 15 km Z. van Swenzjany en zond vernielingsafdeelingen uit tot vernieling van de spoorlijn van Molo-deczno naar Polozk.

Daar de rechter vleugel van het Njemen-Leger inmiddels de voorwaartsche beweging in de richting van Dunaburg had voortgezet, was het noodzakelijk 9 C.D. nabij de meren van Polusche achter te laten teneinde in de tusschen het 10e Leger en het Njemen-Leger ontstane ruimte te blijven beveiligen.

14 *Sept.* (schets 3) zette de rechter vleugel van het 10e Leger, tegen Russische achterhoeden strijdend, haar opmarsch in aansluiting met het 8e Leger zoover voort, dat 's avonds de Wersoka bereikt werd. Op den uitersten linker vleugel zwenkte ook de derde divisie van Eben naar het Z. in.

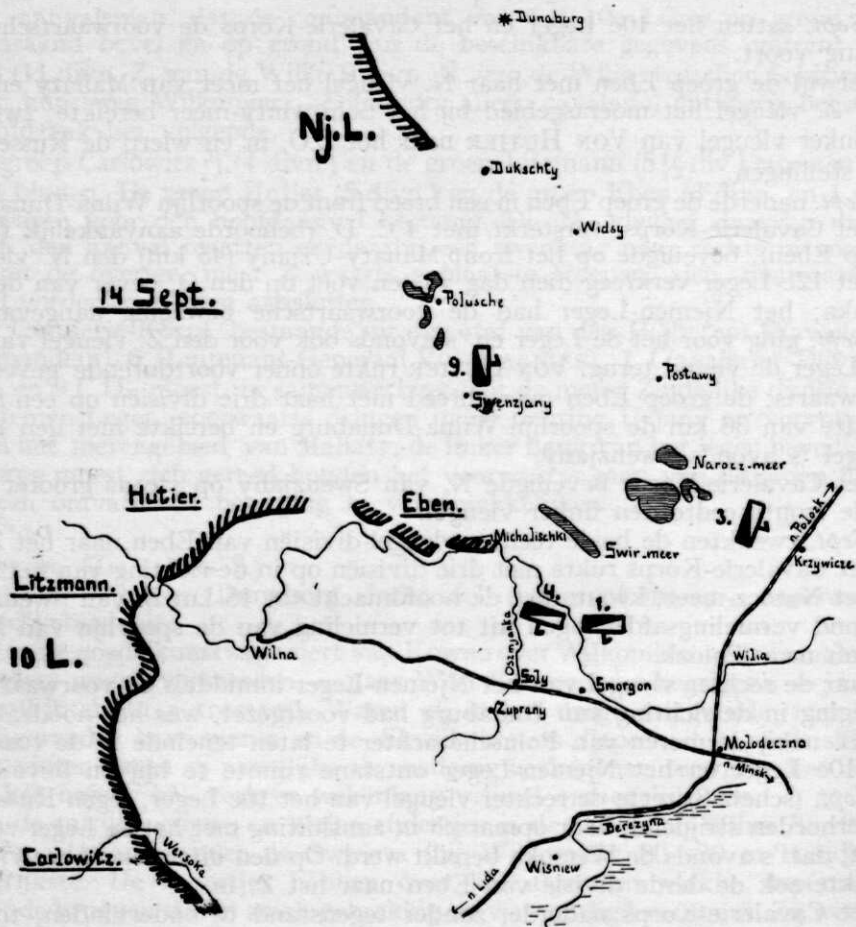
Het Cavalerie-Korps naderde, zonder tegenstand te ondervinden, tot op 15 km van Smorgon met deelen Z.O. van het Narocz-meer.

9 C.D. bevond zich — 60 km van de hoofdmacht van het Cavalerie-Korps verwijderd — bij Swenzjany, terwijl nogmaals 90 km meer N. de rechter vleugel van het Njemen-Leger tot dicht voor de buitenwerken van Dunaburg was genaderd.

Aan C.- 10e Leger was — uit berichten van de luchtstrijdkrachten — bekend, dat zich bij Smorgon en W. daarvan groote bivaks bevonden; ook was vervoer van troepen van Wilna naar Molodeczno gemeld. Voorts was (uit opgevangen radioberichten) bekend, dat zich in Wilna e.o. 4 legerkorpsstaven, alzoo ook 4 legerkorpsen bevonden.

Als gevolg hiervan ging te 16.15 het volgende radiobevel aan den commandant van het Cavalerie-Korps uit.

„Feind, in, nördlich und südlich Wilna, wird eingekesselt. Sperrung Auswegs zwischen Swir-See und Berezyna-Sümpfen südlich Wiszniew ausschlaggebend. Zerstörung Bahn Lida-Molodeczno-Polozk und Wilna-Molodeczno wichtig. Armee schlieszt dauernd links. 2. Infanterie-Division (linker vleugeldivisie van Eben) morgen von Michalischki auf Soly”.

Afb. 3.
Schaal 1:1.950.000.

Inmiddels greep de Oberbefehlshaber Ost in.

(Slot volgt).

VERBETERINGEN.

Reserve-kapitein D. A. J. Boks, genoemd op blz. 301 van de Juni-afl levering, behoort niet, zooals aldaar vermeld, tot 15 R.I. doch tot 10 R.I.

In de Juli-afl levering staat op blz. 304 in regel 28 van boven: (Pel. — 8 E.W., min twee Sn.). Dit moet zijn: (Pel. — 8 E.W., min twee Grn.).

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

Met een enkel woord moeten wij nog terug komen op de beschouwingen betreffende de Mei-prijsvraag (*verbreken van arrest*) in de Juni aflevering van dit jaar.

Een belangstellend lezer, die uit de oplossing van den luitenant VISEUR en onze daaraan in aant. (4) op blz. 264 verbonden beschouwing, niet ten onrechte concludeert, dat er in geval van verbreking van het arrest door den gestrafte twee wegen openstaan met betrekking tot de ten uitvoer legging van de straf, zou op dat stuk gaarne „haring of kuit” willen hebben.

Intusschen, waar de wet twijfel laat, moet onze redactie zich ertoe bepalen het vraagstuk van zijn verschillende zijden te belichten: het geven van uitvoeringsbepalingen op de wet ligt niet op haar weg.

Overigens onderschrijven wij den wensch van den geachten inzender; de compagnies- en hoogere commandanten moeten niet in onzekerheid worden gelaten, terwijl het ook ongewenscht moet worden geacht, wanneer te dezer zake in de weermacht op tweeërlei wijze zou worden gehandeld.

Inzender zal er zich dan ook met ons over hebben verheugd, dat de bestaande onzekerheid inmiddels reeds is weggenomen door de verschijning van L.O. 1935, nr. 174, houdende aanvulling van art. 137 van het reglement op den inwendigen dienst der Koninklijke landmacht met de bepaling dat, wanneer de gestrafte militair zich door ongeoorloofde verwijdering aan het ondergaan van de straf onttrekt, de straf op de(n) dag(en) waarop zulks het geval is, wordt gerekend niet te zijn ten uitvoer gelegd.

De Juli-aflevering (nr. 1), waarmede Deel XXXI van het Militair rechtelijk tijdschrift aanvangt, opent met de Beschikking van den M. v. D. van 20 Maart 1935, IIde Afd. B, nr. 61, welke — gericht aan de daarbij betrokken commandanten van de Koninklijke landmacht — bevestigend beantwoordt de wel opgeworpen vraag of de hoofdinstructeur bij K.R.A., R.K.A., de bataljons van R.G.Tr. en bij K.P. & T., wanneer die functie bij uitzondering door een kapitein wordt vervuld, strafbevoegdheid heeft over de onder zijn bevelen gestelde militairen.

De Minister stelt in het licht, dat de bevelsverhouding, waarin de bedoelde hoofdinstructeur is geplaatst, t.w. dat hij de schoolbatterijen (-compagnieën) onder zijn bevelen heeft (artt. 275 (2) en 365 (1) I.D.K.L.), impliceert, dat genoemde functionaris — ongeacht den door hem bekleeden rang — de strafbevoegdheid bezit, welke krachtens het bepaalde in art. 41, aanhef en sub 2°, W.K. aan ieder van de onder zijn bevelen gestelde batterij (compagnies-) commandanten toekomt. In verband daarmede treedt die hoofdinstructeur, ingeval van beklag over door laatstbedoelde commandanten opgelegde straffen, ook op als de meerdere van art. 61 W.K., die dat beklag behandelt.

In de aangehaalde aflevering vinden wij voorts een klachtenstatistiek betreffende de Koninklijke marine (hier te lande en overzee gezamenlijk beschouwd, loopende van 1 Juli 1933 tot 1 Juli 1934.

Door de meerderen van art. 61 W.K. zijn in dat tijdvak 83 klachtzaken behandeld, waarin de beslissing luidde:

gegrond	. . . . .	8 = 10%	(9%)	
gedeeltelijk gegrond	. . . . .	16 = 19%	(31%)	(¹⁾)
ongegrond	. . . . .	59 = 71%	(60%)	

Van de 75 daarvoor krachtens art. 67 W.K. vatbare beslissingen werden 48 = 64% (12%) in eindbeslissing door het H.M.G. (h.t.l. of in N.I.) behandeld, met het volgende resultaat:

gegrond	. . . . .	3 = 6%	(10%)	
gedeeltelijk gegrond	. . . . .	11 = 23%	(35%)	(¹⁾)
ongegrond	. . . . .	32 = 67%	(55%)	
onontvankelijk	. . . . .	2 = 4%	(—)	

¹⁾ De tusschen ( ) geplaatste percentages hebben betrekking op de in de Juli-aflevering van de Mil. Spectator gepubliceerde klachtenstatistiek van de Kon. landmacht. Uit het overeenkomstige percentage bij de marine zou kunnen blijken, dat bij de landmacht de behoefte om het beklag tot voor het H.M.G. voort te zetten, in aanzienlijk mindere mate schijnt te bestaan. De omstandigheid, dat krijgstucltelijke straffen voor militairen van het beroepspersoneel een ernstiger beteekenis hebben dan voor de verlofsmilitairen waaruit de landmacht nagenoeg geheel bestaat, zal hierbij ongetwijfeld van grooten invloed zijn.

In een redactioneel artikel „Bezuiniging bij de militaire justitie”, wordt o.m. gewezen op de bezwaren, verbonden aan besteding van de krachtens K.B. van 12 Maart 1923 (Stbl. nr. 65) *voorloopige* vestiging van den Krijgsraad voor de landmacht in het sedert in toenemende mate zwak belegde, en dus voor een ruime keuze van krijgsraadleden ongunstige, voor de justiciabelen bovendien excentrisch gelegen, garnizoen 's-Hertogenbosch.

Op de doorwrochte en rijk gedocumenteerde critische beschouwingen van de Redactie M.R.T., gewijd aan de Extra-Bijlage van nr. 11 van het Ind. Mil. Tijdschrift, behelzende het artikel „De kunst van ongehoorzaam zijn” van de hand van den kolonel der artillerie J. DORMAAR, vestigen wij de bijzondere aandacht van onze lezers.

De redactie is er uitnemend in geslaagd de *ongehoorzaamheidsplicht* van den militair — hoezeer uiteraard hooge uitzondering — op klare wijze te belichten.

De Garnizoenscommandant te 's-Gravenhage vond in de hier besproken aflevering plaatsruimte om de overwegingen bekend te stellen, welke ZHEG hebben geleid tot verwijzing naar den krijgsraad van den militair, die te 's-Gravenhage, als bestuurder op een rijwiel gezeten, zich had vastgehouden aan een rijdend motorvoertuig en die ter zake reeds disciplinair was gestraft.

Het geval vond bespreking in M.R.T. XXX, blz. 570 en wij vestigden in de Juni-aflevering van de Mil. Spectator daarop de aandacht.

De Redactie M.R.T. ontzenuwt in een korte noot de uitvoerige argumentatie van den garnizoenscommandant, door in het licht te stellen, dat de overweging,

welke den gerechtsofficier tot verwijzing deed besluiten, was gegrond op een overtreding van de Motor- en rijwielwet, welke in de verwijzing nochtans geen vermelding heeft gevonden.

De officier van administratie der 1ste klasse Kon. Marine Mr. D. B. A. FRANKEN houdt een uitvoerig betoog om aan te toonen, dat bij afstand doen van beklag, als bedoeld in de art. 63 en 64 W.K., de in art. 62 W.K. genoemde termijn van 2 dagen, waarbinnen het verlangen om beklag in te brengen niet mag worden kenbaar gemaakt, evenzeer in acht genomen zou moeten worden.

De Redactie M.R.T. houdt zich, blijkens enkele toegevoegde opmerkingen, met de samenstellers van „De practijk van het militaire tuchtrecht”, aan haar in M.R.T. XXX, blz. 627 gemotiveerd bekend gegeven, tegengestelde opvatting.

In de „Vragenbus” vinden wij een duidelijk antwoord op de door een lezer gestelde vraag nopens de door gezinsleden van beroepsmilitairen aan te nemen houding tegenover voor die militaire ambtenaren verboden organisaties.

De Jurisprudentie heeft ditmaal nagenoeg uitsluitend betrekking op buiten het kader van onze tuchtrubriek vallende militaire rechtspraak en ambtenaren-rechtspraak.

NIEUWE UITGAVEN

Murat, Cavalier, Maréchal de France, Prince et Roi. MARCEL DUPONT. Uitgever: LIBRAIRIE HACHETTE. 79 Boulevard St. Germain Paris.

Tegen den achtergrond van den Wereldoorlog en de daarop volgende ineenstorting en opbouw van Staten is de figuur van Napoleon duidelijker uitgekomen dan ooit te voren. In dit nieuwe licht deelen ook de figuren, die hem omringen en één der merkwaardigste hieronder is zeker dien van MURAT, van herbergierszoon, via het semenarie, geworden tot „cavalier, maréchal de France, prince et roi”. Eén der grootste ruiteraanvoerders van alle tijden en nochtans — wel een voorbeeld hoezeer de oorlogvoering is gewijzigd — geenszins de kwaliteiten bezittende, die thans van een ruiteraanvoerder worden geëischt. Op het slagveld moedig zonder weerga, kende hij zijns gelijke niet, als het er om ging escadrons mee te sleepen in een charge, binnen te dringen in de geduchtste carré's, den vijand te vervolgen tot diens volkomen vernietiging was bereikt. Daarentegen was hij vrijwel verstoken van tactisch inzicht en was het zorg dragen voor man en paard hem ten eenenmale vreemd. „Il était fait pour donner de la tête comme un bélier. Rien de plus”. In de veldtochten van 1805 en 1806 bracht MURAT zijn vervolgingen tot een glorierijk einde, omdat hij de honderden uitvallende paarden door buitpaarden kon vervangen; toen hem dit in 1812 niet mogelijk was, smolt zijn ruitermacht van 30 regimenten weg als sneeuw voor de zon. Met 100 paarden keerde hij uit Rusland terug. Als voorbeeld voor cavalieristen kan MURAT niet meer dienen; als vechtwagencommandant kunnen wij ons in komende veldtochten een MURAT denken. Zijn „opgaan, blinken en verzinken” heeft in Dupont een uitmuntend beschrijver gevonden, wiens werk ieder officier — en vooral ieder cavalierist — met genoegen zal lezen.

C.

STUDIE BETREFFENDE DEN DIENST VAN DEN AAN- EN AFVOER EN VAN DE VERPLEGING

DOOR

J. B. DE JONGH.

Majoor-Intendant, leeraar aan de Hoogere Krijgsschool.

(Vervolg van blz. 292).

Commandant-IIIe Divisiegroep.

GEHEIM.

Exemplaar N°. ...

Sectie I².

Stafkwartier, 1 Juli 19....

N°. .... B.

11.00.

Bijlage: 1.

BEVEL VOOR DEN AAN- EN AFVOER VAN 1/2 JULI.

1. Levensmiddelen, fourage en intendantmaterieel.

Eindstation	Aanvullings- plaatsen	Bestemd voor:	Tijdvakken, waarin door de onder- deelen op de av. Inwordtaangevuld op ² / ₇	
Huis ter Heide	de Gort	VI Div.	3.30—7.00	
		16 R.A. (min III)	7.15—7.45	
		III D.G.T.	7.45—8.15	
		15 R.A. (min I)	8.15—8.45	
		2—III Lu.A.	8.45—9.00	
		6 Comp. mitr. tl.	9.00—9.15	
			III Aut. Bat.	9.15—9.30
	Hamersveld		V Div.	0.45—4.15
			III—16 R.A.	4.30—4.45
			I—14 R.A.	4.45—5.00
			St.K., Vbd.A.—III D.G.)	} 5.00—5.15
			3 C.Ptr.	
			3 C.A.At.	} 5.15—5.30
			3—III—Lu.A.	
11 Afd. A.			5.30—5.45	
III Verk. A.	5.45—6.00			
1—III Lu.A.	6.00—6.15			
St.—III Lu.A.	} 6.15—6.30			
5 Comp. mitr. tl.				

2. Munitie en artilleriematerieel.

Eindstation	Aanvullings- plaatsen	Aanvullingsplaats open voor aanvulling voor:	Tijdstip van open- stelling der aan- vullingsplaatsen op $\frac{2}{7}$
Amersfoort	Musschendorp	VI Div. 16 R.A. (min III) 15 R.A. (min I) 2—III Lu.A. III D.G.T. 6 Comp. mitr. tl.	0,00
	Asschat	V Div. I—14 R.A. I—III Lu.A. 11 Afd. A. III Verk. A. 5 Comp. mitr. tl. III—16 R.A.	2.15

3. **Bedrijfsstoffen, banden, enz.**

Eindstation, tevens aanvullingsplaats Huis ter Heide. In bedrijf, echter gesloten van 20.15^(1/7)—2.45^(2/7).

4. **Geneeskundige dienst.**

Afvoerstation zieken en gewonden Den Dolder. Vertrek der treinen 11.00 (1/7) en vervolgens om de acht uur.

5. **Veterinaire dienst.**

Afvoerstation paarden de Bildt. Vertrek der treinen 10.00, 15.00 (1/7) en vervolgens om de acht uur.

6. **Krijgsgevangenen, buit.**

Afvoerstation: Maartensdijk. Onafgebroken in bedrijf. Verzamelplaats Maartensdijk.

7. C.—3 C.Ptr. stelt op $\frac{1}{7}$ ter beschikking van:

C.—av. de Gort te 23.30 2 0.0. en 5 manschappen;
 C.—av. Hamersveld te 20.30 2 0.0. en 5 manschappen;
 C.—av. Musschendorp te 19.00 2 0.0. en 5 manschappen;
 C.—av. Asschat te 21.00 2 0.0. en 5 manschappen;
 C.V. bij het Slot te Zeist te 12.00 10 manschappen.
 Bovendien plaatst hij de verkeersposten op bijgaande schets aangegeven.

8. **Verkeersregeling.**

Zie schets, opgenomen als bijlage van dit bevel (afb. 6).

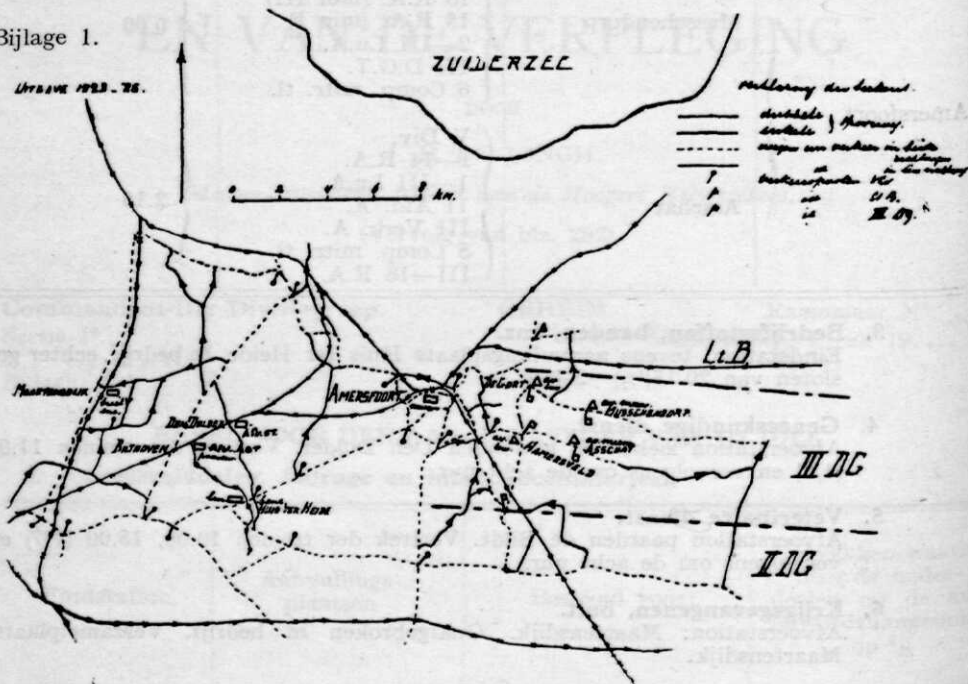
De Generaal-Majoor,
 Commandant-III D.G.
 Handtekening,
 (naam).

Ter uitvoering aan:

C.—Vbd. A.—III D.G. No. 1.
 C.—V Div. No. 2, 3 en 4.
 C.—VI Div. No. 5, 6 en 7.
 C.—III Lu.A. No. 8.
 C.—15 R.A. (min. I) No. 9.
 C.—16 R.A. No. 10.
 C.—I—14 R.A. No. 11.

C.—11 Afd. A.	No. 12.
C.—III Verk. A.	No. 13.
C.—III D.G.T.	No. 14.
C.—3 C.A.At.	No. 15.
C.—3 C.Ptr.	No. 16.
C.—5 Comp. mitr. tl.	No. 17.
C.—6 Comp. mitr. tl.	No. 18.
C.—III Aut. Bat.	No. 19.
Chef—hdv.	No. 20.
Afdruk aan C.V.	

Bijlage I.

Afb. 6. Behoort bij het bevel voor den aan- en afvoer van C.—III D.G. dd. 1/7 19...

GEHEIM.

Exemplaar N°. ...

Commandant-IIIe Divisiegroep.

Sectie II.

Stafkwartier, 1 Juli 19...

N°. .... B.

11.00.

VERPLEGINGSBEVEL.

1. De onderdeelen, waarmede III D.G. is versterkt, werden voor wat de verpleging betreft, gerekend tot deze D.G. te behooren. Eventueel ten aanzien van dezen dienst gerezen bezwaren zullen voor zooveel mogelijk door de zorg van sectie II van St.K.—III D.G. worden opgeheven. Zulks geldt evenzeer voor de in het verplegingsrayon dezer D.G. of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen onderdeelen van het V.Lr.
2. Aangevoerd wordt op 1/2 Juli etappenrantsoen V, benevens kaas, haver en hooi.
3. Sedert de vorige opgave (30/6) zijn de navolgende maximumprijzen gewijzigd:
stroo per 1000 kg f .....

4. Voor eventueele aanschaffing in de streek mag alleen worden gebruik gemaakt van het opstellings- c.q. legeringsgebied.
5. Aanvragen voor aanvulling van intendantegoederen mogen — spoedgevallen uitgezonderd — niet worden ingediend.
6. Op de aanvullingsplaatsen wordt per 100 man of gedeelte daarvan een kistje met 200 busjes, inhoudende 20 tabletten voor zuivering van het drinkwater aangevoerd. In elk kistje bevinden zich 100 gebruiksaanwijzingen.
7. Opgaven van eventueele opslagplaatsen van levensmiddelen en fourage worden dagelijks op het uur van rapport ingewacht.

De Generaal-Majoor,
Handtekening,
(naam).

Ter uitvoering aan:

C.—Vbd. A.—III D.G.	No. 1.
C.—P.A.—H.K.V.	No. 2.
C.—V Div.	No. 3, 4, 5.
C.—VI Div.	No. 6, 7, 8.
C.—I—14 R.A.	No. 9.
C.—15 R.A. (min I)	No. 10.
C.—16 R.A.	No. 11.
C.—III Lu.A.	No. 12.
C.—11 Afd. A.	No. 13.
C.—III Verk. A.	No. 14.
C.—III D.G.T.	No. 15.
C.—3 C.A.At.	No. 16.
C.—3 C.Ptr.	No. 17.
C.—5 Comp. mitr. tl.	No. 18.
C.—6 Comp. mitr. tl.	No. 19.
C.—III Aut. Bat.	No. 20.

Afdruk aan
C.V.

Beschouwen wij thans het bevel, dat door één der D.C. van III D.G. wordt samengesteld naar aanleiding van de ontvangen bevelen.

GEHEIM.

Exemplaar N°. ...

Commandant-VI Divisie.

Sectie I².
N°. .... B.
Bijlage: 1.

Stafkwartier, 1 Juli 19...
14.00.

BEVEL VOOR DEN AAN- EN AFVOER EN DE VERPLEGING.

1. **Levensmiddelen, fourage en intendantematerieel.** ¹⁾
  - a. Aanvullingsplaats de Gort. Open voor aanvulling op 2 Juli voor:

3 R.I.	3.30—4.15;
7 R.A.	4.15—5.00;
6 R.I.	5.00—5.45;
14 R.I.	5.45—6.30;
6 M.C.	} 6.30—6.45;
6 C.P.	
St., Vbd.A.—VI Div.	} 6.45—7.00.
6 E.W.	
  - b. Aangevoerd wordt etappenrantsoen V, kaas, haver en hooi.
  - c. Gewijzigde maximumprijzen sedert opgave van 30/6:

stroo per 1000 kg f .....
.....
  - d. Het verplegingsgebied valt samen met het opstellings- c.q. legeringsgebied.

¹⁾ Het verdient in sommige gevallen aanbeveling deze aanvulling verplegingseenheidsgewijze (bataljon, afdeling, R.H.), in stede van regimentsgewijze in de bevelen te regelen.

e. Op de aanvullingsplaats worden ter beschikking gesteld van:

3 R.I.	26 kistjes	} In elk kistje bevinden zich 20 busjes à 20 tabletten voor zuivering van het drinkwater; bovendien per kistje 100 gebruiksaanwijzingen.
14 R.I.	26 "	
6 R.I.	26 "	
7 R.A.	20 "	
6 M.C.	2 "	
6 C.P.	3 "	
6 E.W.	2 "	
St.K., Vbd. A.-VI Div.	2 "	

f. Rapporten betreffende den verplegingstoestand worden dagelijks op het uur van rapport bij mij ingewacht.

2. Munitie en artilleriematerieel.

Aanvullingsplaats Musschendorp; open voor aanvulling van 24.00 af.

3. Bedrijfsstoffen, banden, enz.

Eindstation, tevens aanvullingsplaats Huis ter Heide. In bedrijf, echter gesloten van 20.15^(1/7)—2.45^(2/7).

4. Geneeskundige dienst.

Afvoerstation gewonden en zieken: den Dolder; vertrek der treinen 11.00 (1/7) en vervolgens om de acht uur.

5. Veterinaire dienst.

Afvoerstation paarden: de Bildt. Vertrek der treinen 10.00 (1/7), 15.00^(1/7) en vervolgens om de acht uur.

6. Krijgsgevangenen, buit.

Verzamelaarsplaats, Maartensdijk. In bedrijf.

7. Verkeersregeling.

Zie schets. (In dit geval kan hiervoor gebruikt worden de verkeersregeling, behorende bij het bevel van aan- en afvoer-III D.G.).

De Kolonel,
Commandant-VI Div.,
Handteekening,
(naam).

Ter uitvoering aan:

C.—3 R.I.	No. 1.
C.—6 R.I.	No. 2.
C.—14 R.I.	No. 3.
C.—7 R.A.	No. 4.
C.—6 E.W.	No. 5.
C.—6 C.P.	No. 6.
C.—6 M.C.	No. 7.
C.—Vbd. A.—VI Div.	No. 8.

Afdruk aan:

C.—III D.G.

C.Lt.B. geeft naar aanleiding van de bevelen van den C.V. een bevel uit, dat als volgt zal luiden.

GEHEIM.

Exemplaar N°. ...

Commandant-Lichte Brigade.

Sectiën I^a, II.

N°. .... B.

Bijlage: 1.

Stafkwartier, 1 Juli, 19....

11.00.

BEVEL VOOR DEN AAN- EN AFVOER EN DE VERPLEGING

1. Levensmiddelen, fourage en intendancematerieel.

a. Eindstation, tevens aanvullingsplaats Baarn.¹⁾ Open voor aanvulling op 1/7, voor:

I—R.W.	}	22.00—22.15
1,2—K.R.A.		

I R.H.	22.15—22.30
--------	-------------

II—R.W.	}	22.30—22.45
3—K.R.A.		
4—K.R.A.		

III—R.W.	}	22.45—23.15
IV—R.W.		
St.—R.W.		

II R.H.	}	23.15—23.45
St.—K.R.A.		
St.K.—Lt.B.		
Vbd. A.—Lt.B.		
St.—Cav.		
9 Comp. mitr. tl.		

Brig. T.	}	23.45—24.00
5 C.A.At.		
Aut. Comp.		

b. Aangevoerd wordt op 1 Juli etappenrantsoen V, benevens kaas, haver en hooi voor verbruik op 3 Juli a.s. Bovendien voor R.W. 200 helmen.

c. C.—4—K.R.A. pleegt overleg met C.—I—R.W. en C.—III—R.W. voor de voeding van 4—K.R.A.

Aanvragen, rapporten e.d. de verpleging betreffende van 9 Comp. mitr. tl. worden door haar Commandant bij mij ingediend.

d. Wijziging in de maximumprijzen sedert laatste opgave (30/6): stroo per 1000 kg *f* .....

e. ....

e. Het verplegingsgebied valt samen met het opstellings- c.q. legeringsgebied.

f. Op de aanvullingsplaats wordt ter beschikking gesteld van:

R.W.	27 kistjes	}	In elk kistje bevinden zich 200 busjes à 20 tabletten voor zuivering van drinkwater; bovendien per kistje 100 gebruiksaanwijzingen.
I R.H.	10 "		
II R.H.	10 "		
K.R.A.	7 "		
St.—Cav.	1 "		
St.K.; Vbd. A.—Lt.B.	3 "		
9 Comp. mitr. tl.	2 "		
Brig. T.	6 "		
5 C.A.At.	2 "		
Aut. Comp.	2 "		

2. Munitie en artilleriematerieel.

Eindstation: Amersfoort. Aanvullingsplaats: Coelhorst. De aanvullingsplaats is open voor aanvulling van 23.15 af (1/7).

3. Bedrijfsstoffen, banden, enz.

Eindstation, tevens aanvullingsplaats Baarn. In bedrijf, echter gesloten van 21.00 (1/7)—0.15 (2/7).

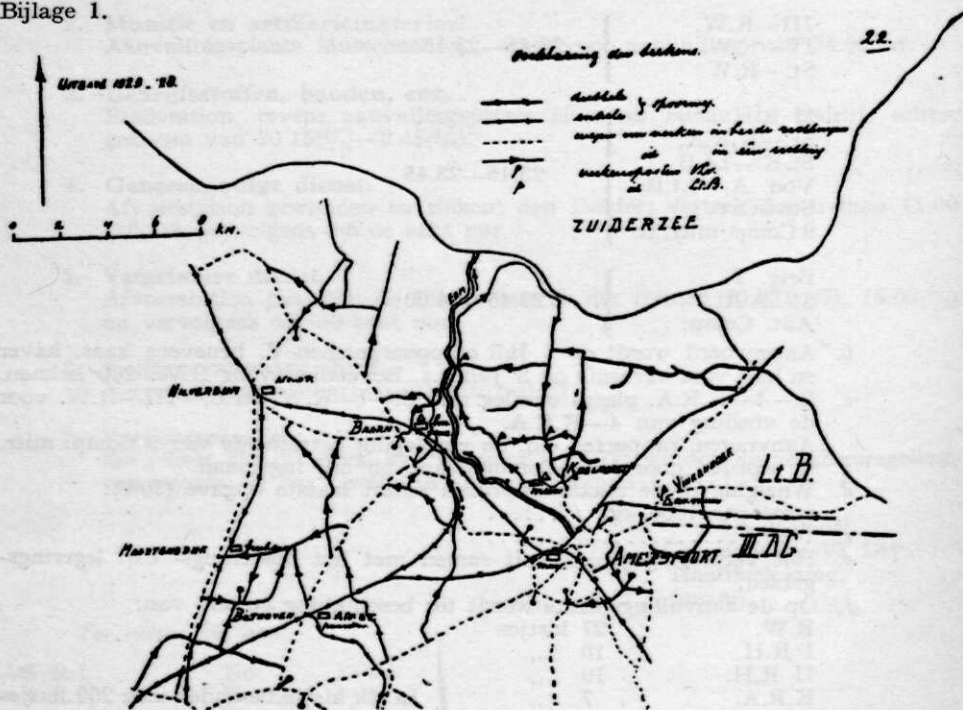
4. Geneeskundige dienst.

Afvoerstation gewonden en zieken Hilversum. Vertrek der treinen 11.00 (1/7) en vervolgens om de acht uur.

¹⁾ Zulks is echter geen regel. Doorgaans wordt een afzonderlijke av. lm. aangewezen.

5. **Veterinaire dienst.**
Afvoerstation paarden de Bildt. Vertrek der treinen 10.00, 15.00 ($\frac{1}{7}$) en vervolgens om de acht uur.
7. **Krijgsgevangenen, buit.**
Afvoerstation, Maartensdijk. In bedrijf.
Verzamelplaats: Maartensdijk.
8. C.—IV—R.W. stelt op de aanvullingsplaatsen ter beschikking van:
C.—av.lm. Baarn 1 O.O. en 4 manschappen te 21.00 ($\frac{1}{7}$).
C.—av. mun. Coelhorst 1 O.O. en 4 manschappen te 19.00 ($\frac{1}{7}$).
Bovendien plaatst hij de op bijgaande schets aangegeven verkeersposten.

Bijlage 1.

Afb. 7. Behoort bij het bevel voor den aan- en afvoer en de verpleging van C. Lt. B dd. 1/7 19...

10. **Verkeersregeling** zie (afb. 7).

De Generaal Majoor,
Commandant-Lt.B.
Handteekening,
(naam).

Ter uitvoering aan

C.—Vbd.A.—Lt.B.	No. 1.
C.—Cav. Co.	No. 2.
C.—R.W.	No. 3.
C.—I R.H.	No. 4.
C.—II R.H.	No. 5.
C.—K.R.A.	No. 6.

C.—Brig. T.	No. 7.
C.—5 C.A.At.	No. 8.
C.—9 Comp. mitr. tl. (min $\frac{1}{4}$)	No. 9.
C.—Aut. Comp.	No. 10.

Afdruk aan
C.V.

De ons toegestane ruimte laat niet toe de administratieve overgave van de op de eindstations aangevoerde munitie, levensmiddelen en fourage, door den etappendienst aan de organen van het veldleger en tusschen deze organen onderling, - welke plaats vindt door middel van staten -, nader uit te werken.

In het vervolg- (slot)-artikel zullen wij het tweede stadium dezer oefening bespreken, waarbij de verpleging meer gedetailleerd zal worden beschouwd.

Naschrift.

Voor lezers, die het onderwerp grondig wenschen te bestudeeren, kunnen wij een overzicht in bruikleen verstrekken, aangevende de wijze, waarop de levensmiddelen en de munitie in achtereenvolgende stadia administratief worden overgegeven, t.w.:

een staat A volgens welke de $\frac{\text{etappen intendant}}{\text{etappen artillerie officier}}$ de $\frac{\text{levensmiddelen}}{\text{munitie}}$ overgeeft aan den commandant van het betrokken detachement eindstation der etappendirectie;

een staat B, welke dient voor de overgave der $\frac{\text{levensmiddelen}}{\text{munitie}}$ door vorengenoemden commandant aan de betrokken D.G. (Lt.B.), in het onderwerpelijke geval dus door tusschenkomst van den Commandant, belast met het vervoer;

een staat C, welke dient voor het uitgeven der $\frac{\text{levensmiddelen}}{\text{munitie}}$ op de $\frac{\text{av. lm.}}{\text{av. m.}}$ en aan de onderdeelen; welke levensmiddelen komen halen en voor wat de munitie betreft om den Commandant av. mun. te doen kennen, welke soorten en hoeveelheden munitie van het eindst. mun. zullen worden aangevoerd,

en een staat D, welke door den Commandant eener av. lm. aan elk der commandanten van de groepen wordt verstrekt en waarop de hoeveelheden, welke ten hoogste aan elk der daarin genoemde onderdeelen mogen worden verstrekt, zijn vermeld.

REDACTIE.

NIEUWE UITGAVEN

OTTO RITTER VON RIZZI „Die Attacke der Bayer. Ulanenbrigade bei Lagarde am 11 August 1914“, C. H. BECK'SCHE Verlagsbuchhandlung, München 1934, M. 2.80.

Heft 6 van de „Münchener Historische Abhandlungen, zweite Reihe, Kriegs- und Heeresgeschichte“ bevat een beschrijving van een zegevierend gereden ruiterscharge uit een der eerste dagen van den Wereldoorlog, weergegeven door een der deelnemers. Bij grensgevechten in den Elzas had een Fransche gemengde brigade zich meester gemaakt van het dorp *Lagarde*, gelegen aan het Rijn—Rhônekanaal, waarop de Duitschers onmiddellijk een tegenaanval ondernamen. Tegen den middag van den gloeiend heeten 11 Augustus waren een Jager bataljon en een infanteriebataljon, gesteund door een drietal batterijen tegen Fransche infanterie en artillerie in en om *Lagarde* vastgelopen. De aanvallende tirailleurs waren uitgeput. Op dit oogenblik bemerkte de Duitsche gevechtsleider, de commandant der 42 Inf. Div., dat de Franschen het gevecht begonnen af te breken en besloot hij de 4 Beiersche Cav. Brig., die onder zijn bevelen stond, omvattend tegen de Fransche infanterie en artillerie aan te zetten, om deze te beletten zich aan den Duitschen greep te onttrekken. Het divisiebevel, overgebracht door een ordonnansofficier, luidde kort en bondig: „Attacke auf die über 266 zurückgehende Infanterie und Artillerie. Form wie sie gerade ist.“ Het bevel van den Brig. C. was al even kort: „Angriff auf zurückgehende Infanterie, allgemeine Richtung wird

vom Brigadecommandeur mit dem Säbel gewiesen." De charge werd door de zes Ulanen-eskadrons (twee eskadrons waren ter verkenning uitgezonden) op schitterende wijze gereden. Gedekt opgemarcheerd achter een heuvelrug, stortten zij zich verrassend, de regimentscommandanten aan het hoofd, in galop met gevelde lansen op den vijand. Twee batterijen werden veroverd, de infanterie in het vrije veld overhoop gereden. Toen dit succes was bereikt, met geringe verliezen, en de Brig. in den rug van Lagarde was gekomen, wilde de R. Cn. doen halt houden. Vier der zes eskadrons waren evenwel niet meer te houden, mede doordat er geen tijd was geweest de Esk. Cn. te voren nauwkeurig met het gevechtsdoel op de hoogte te stellen. Deze eskadrons zetten de charge door tegen het dorp en geraakten in de straten hiervan in een kluwen, dat door het Fransche infanterievuur zeer zware verliezen leed. Op het hooren van dit gevechtsgedruisch gingen de Deutsche Jagers tot den stormaanval over en drongen in front het dorp binnen, dat na verbitterden strijd werd genomen.

De Ulanen verloren, hoofdzakelijk in het dorpsgevecht, aan dooden en gewonden 14 officieren, 187 onderofficieren en manschappen en 295 paarden. De buit bedroeg 8 vuurmonden, 6 mitrailleurs, een vaandel en 1467 gevangenen. Grooter nog was de moreele winst, daar Lagarde een van de eerste overwinningen op het Westfront was.

Majoor b.d. von RIZZI schildert dit heldenfeit op aanschouwelijke en pakkende wijze. Al kan deze beschrijving uiteraard niet dienen als een voorbeeld voor modern cavaleriegebruik, zij zal door iederen cavalerist zeker met groot genoegen worden gelezen.

C.

Leitfaden der Pathologie und Therapie der Kampfgaserkrankungen, von Dr. med. OTTO MUNTSCH. Uitg. Georg Thieme-Verlag, Leipzig. Prijs R.M. 11.—.

Dit boek behoeft eigenlijk geen bespreking meer, gezien het feit, dat het in twee jaren tijds reeds tweemaal werd herdrukt, gelet ook op de omstandigheid, dat mannen als de bekende gasspecialist Prof. FLURY den schr. bij zijn arbeid ter zijde stonden.

Na een inleidend hoofdstuk over de „ontwikkeling van het gaswapen, zijn beteekenis en toekomst”, worden in een tweetal hoofdstukken de „algemeene toxicologie en inderling der strijdgassen” en de „speciale pathologie en therapie der strijdgasvergiftigingen” op duidelijke en ook voor leeken alleszins genietbare wijze behandeld. Deze hoofdstukken, hoewel het grootste deel van het boek beslaande, zijn beknopt zonder nochtans oppervlakkig te zijn, een voordeel, dat de andere, grotendeels zeer omvangrijke werken op dit gebied missen. Vervolgens worden nog enkele hoofdstukken gewijd aan: de blijvende gevolgen van gasvergiftigingen, de pathologie en therapie van kooloxyd- en blauwzuurvergiftigingen, de nitreuzen gassen, kunstmatige nevel, de gasbescherming en de taak van den arts bij gascatastrophen. Een uitvoerige, zeer overzichtelijke literatuuropgave en een groot aantal platen tusschen den tekst verhoogen de waarde van dit boek.

Van de verschillende belangwekkende tabellen mogen wij er hier één overnemen (waarbij wij tegelijkertijd een drietal foutief berekende percentage-cijfers in de laatste kolom corrigeeren).

Land	Gemobiliseerd	Gesneuveld of gestorven	Gewond	Gasverliezen			
				Totaal	Doodelijk	% gasdooden van de gasverliezen	% gasverliezen van alle verliezen
Duitschland	11.000.000	1.700.000	4.200.000	79.000	2300	2,9	1,3
Frankrijk	8.400.000	1.400.000	4.300.000	190.000	8000	4,2	3,3
Engeland	8.900.000	900.000	2.100.000	180.000	6000	3,3	6
Amerika	4.200.000	126.000	234.000	71.000	1400	2	19,7

F.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 29. 1°. Bij de verschenen 1e opg. wijz. zijn o.a. in p. 122 de benamingen *voorbat.* en *voorcomp.* veranderd in *comp.*, resp. *bataljon*. Is het niet onjuist dat het reglement een bataljon dat zich over de geheele diepte der hws. ter verdediging inricht, nog steeds betitelt met *voorbat.* (p. 119, 1e al.). Opm.: zie ook schr. C. V. 395 A. van 1-5-'35.

2°. Indien de benaming *voorbat.* onjuist is, is dan het opschrift „Het Voorbataljon” (boven p. 168) niet onjuist (onvolledig)? Zoo ja, ware n.m.m. achter genoemd opschrift een noot te stellen, luidende b.v.: „Het vermeldde onder de p. 168—177 geldt, voorzoover toepasselijk, ook voor een bataljon dat zich over de geheele diepte der hws. ter verdediging moet inrichten”.

3°. Waarom is in p. 122 niet vermeld de frontbreedte van een regiment in de verdediging? Opm.: Het I.R. behandelt toch de onderdeelen tot en met het regiment.

4°. In p. 119, 1e al. is sprake van een door den R.C. *aangewezen* gedeelte der bataljonsreserve voor opstelling achter de stoplijn. Mijn vraag is of de R.C. de sterkte van de troepen, die in elk bataljonsvak achter de stoplijn moeten zijn opgesteld, precies aangeeft. In verschillende bevelen (ook in de uitgewerkte oefening „de Verdediging” in de Mil. Sp.) heb ik aangetroffen dat de aangegeven sterkte werd voorafgegaan door de toevoeging „ten minste”.

5°. In p. 119, 1e al., is sprake van bepalen door R.C. betreffende al-of-niet bieden van weerstand tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn. Indien de R.C. hieromtrent in zijn bevelen geen aanwijzingen heeft gegeven, is de B.C. dan gerechtigd — indien hij zulks gewenscht acht — *toch* weerstand te doen bieden met een gedeelte der bataljonsreserve?

6°. Hoe is de opstelling van een voorbataljon (in het bijz. wat betreft de bat.reserve), wanneer een regiment is opgesteld met 2 bataljons voor en 1 bataljon als regimentsreserve achter de stoplijn, en door den R.C. is bepaald dat *geen* weerstand wordt geboden tusschen strook voorcomp. en de stoplijn?

Opm.: N.m.m. wordt dan bij de voorbataljons steeds weerstand geboden tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn — zonder dat het noodig is dat de R.C. dit moet bepalen. Waar zou anders de B.C. met zijn bat. res. moeten blijven, hij kan toch slecht zijn geheele bat. opstellen in de strook der voorcompagnieën.

Indien de opvatting genoemd in mijn opm. juist is, zouden er 3 in plaats van 4 (algemeene opvatting en ook te halen uit het I.R.) manieren zijn, waarop het regiment kan zijn opgesteld. Met die 4 manieren zijn bedoeld:

1°. . . . de 3 bataljons naast elkaar, weerstand tusschen strook voorcomp. en stoplijn;

2°. als 1°, geen weerstand;

3°. 2 voorbataljons, 1 bat. achter stoplijn — geen weerstand tusschen strook voorcomp. en stoplijn;

4°. als 3°, doch wel weerstand.

7°. Is het juist, dat in de verdedigingsbevelen de „ruglijn” niet meer vermeld wordt, en volstaan wordt met het aangeven van de stoplijn, omdat de ruglijn daar 300—500 m achter ligt? Ik vermeen, dat het gewenscht (noodzakelijk) is zulks aan te geven, opdat de artillerie wete waar de voorste grens is van haar opstellingsstrook. Zooals het nu is, kan zij deze aannemen ergens tusschen 300 en 500 m achter de bepaalde stoplijn, hetgeen n.m.m. tot conflicten kan leiden.

8°. Waarom zijn in het I.R. II voor de benamingen regimentscommandant, bataljonscommandant, enz. niet gebruikt de hiervoor bepaalde afkortingen uit het Voorschr. Geh. Berichtenwisseling (Bijlagen)?

Zulks is wel geschied in I.R. I A, was bovendien korter en gemakkelijker te lezen, zou voorts het voordeel hebben dat ieder zich bedoelde afkortingen beter eigen maakt.

Antwoord. 1°. R.I. II noemt, ook wanneer het regiment (het bataljon, de compagnie) met alle bataljons (compagnieën, sectieën) naast elkaar is opgesteld, deze onderdeelen

voorbataljons (voorcompagnieën, voorsectiën). Voor de *verdediging* blijkt zulks o.m. uit: punt 119, eerste alinea; punt 125, tweede alinea, enz. Voor den *aanval* blijkt zulks o.m. uit: punt 382, derde alinea; punt 404, vierde alinea. Dat in punt 122 niet uitdrukkelijk van voorbataljon, enz. wordt gesproken doet aan het vorenstaande niets af. Wij zien, nu punt 122 is gewijzigd, tegen de terminologie van het reglement geen enkel bezwaar.

2°. Hier blijkt reeds, dat, indien van de terminologie van het reglement op de door Vragers aangegeven wijze werd afgeweken, zulks tot het plaatsnemen van allerlei noten aanleiding zou geven. Met de ééne door Vragers in overweging gegeven noot zou men er niet komen. Het reglement zou hiermede geheel noodeloos ingewikkeld worden gemaakt.

3°. Een norm voor deze *frontbreedte* is voor een infanteriecommandant overbodig. De gegeven normen voor de frontbreedtes van een bataljon (compagnie, sectie) dienen om een R.C. (B.C., C.C.), aan wien door den D.C. (R.C., B.C.) een bepaald vak ter verdediging wordt toevertrouwd, in staat te stellen, snel te beoordeelen hoeveel voorbataljons (voorcompagnieën, voorsectiën) hij moet indeelen. De gegeven getallen zijn daarbij uiteraard niet meer dan „normen”, dienende „om de gedachten te bepalen”.

4°. De R.C. kan uiteraard de *sterkte van de troepen*, die in elk bataljonsvak *achter de stoplijn* moeten worden opgesteld, nauwkeurig bepalen. In vele gevallen zal het hem echter voldoende zijn te weten, dat achter de stoplijn de door hem ten minste noodig geoordeelde vuurkracht wordt opgesteld. Heeft een B.C., na het opstellen van de noodige vuurkracht achter de frontlijn — dit gaat voor alles — en van de door den R.C. aangegeven vuurkracht achter de stoplijn, nog troepen over, dan kan hij — indien de R.C. terzake niets heeft bevolen — deze gebruiken óf om weerstand te bieden tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn óf om de weerstand achter de stoplijn te verdichten.

5°. Ja. Binnen het raam van de door den R.C. gegeven bevelen is de B.C. vrij in de wijze, waarop hij zijn vak wenscht te verdedigen. Zie ook onder 4°.

6°. Het geval, dat een R.C. zal bepalen, dat zijn regiment met twee voorbataljons en één bataljon als regimentsreserve wordt opgesteld en dan tevens bepaalt, dat tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn geen weerstand mag worden geboden, kunnen wij ons moeilijk indenken. R.I. II A punt 123 zegt: „Indien de terreinsgesteldheid zich niet hiertegen verzet (punt 121), verdient het aanbeveling in een regimentsvak de drie bataljons naast elkaar te plaatsnemen, . . .”. In punt 121 staat o.m.: „De vakindeeling moet zodanig zijn, dat voor de bezetting van een terreingedeelte, waarvan de verdediging onder éénhoofdige leiding dient te geschieden, een bepaalde eenheid wordt bestemd”. Wanneer zal een R.C., voor de verdediging van de hws. kunnende beschikken over drie bataljons, dus bepalen, dat zijn regiment wordt opgesteld met 2 voorbataljons? Indien er tusschen frontlijn en stoplijn een terreingedeelte — om de gedachten te bepalen van 1000 × 1000 m — ligt, waarvan het gewenscht is de verdediging in één hand, i.c. van een B.C., te leggen. De verdediging van een dergelijk terreingedeelte brengt het bieden van weerstand tusschen de voorcompagnieën en de stoplijn mee.

Wij komen dus tot dezelfde conclusie als Vragers — zij het ook dat diens „steeds” ons te apodictisch is — doch kunnen ons met diens gedachtengang niet vereenigen. Het reglement wordt hier te veel beschouwd als een puzzleboek, in plaats van als een samenstel van tactische richtlijnen, die op bepaalde concrete gevallen moeten worden toegepast. Voorts achten wij den gedachtengang sprekende uit: „Waar zou anders de B.C. met zijn bat.res. moeten blijven, hij kan toch slecht zijn geheele Bat. opstellen in de strook der voorcompagnieën”, onjuist. Een B.C. krijgt van den R.C. een bepaald vak ter verdediging toegewezen. Hij moet zich nu afvragen: „Hoeveel troepen heb ik noodig voor het organiseren van het stormvuur?” Zijn hier — afgescheiden van de zw. mitrs., enz. — drie compagnieën voor noodig, dan moet de B.C. drie voorcompagnieën aanwijzen en heeft hij geen bat.res. Eén der **beginselen van de verdediging** zegt: „**Hoewel groepeerings- en strijdkrachten in de diepte geboden is, — — — — — mag zulks nimmer afbreuk doen aan de doelmatigheid van het vuurstelsel**”. (R.I. II A punt 80). Dit beginsel vormt één der fundamenteën waarop het reglement is gebouwd en verlieze men nimmer uit het oog.

7°. De z.g. *ruglijn* heeft geen tactische beteekenis en is niet anders dan de achtergrens van de hws. Waar deze komt te liggen blijkt eerst, als de onderdeelen achter de stoplijn zijn opgesteld. De ruglijn kan dus niet te voren worden bevolen. De artillerie heeft aan de wetenschap, dat de ruglijn omstreeks 300—500 m achter de stoplijn komt te liggen voldoende. Zij moet toch steeds een veiligheidsmarge nemen (zie R.I. II A, bijlage VII).

8°. In I.R. II worden in het geheel geen *afkortingen* gebruikt, teneinde het reglement, in het bijzonder voor personeel, dat niet dagelijks met afkortingen heeft te maken, leesbaarder te maken. Er was geen aanleiding hierop uitzonderingen te maken.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

KADERVERBINDINGOEFENING.

8, 9 en 10 Juli j.l. werd in de legerplaatsen Harskamp en Oldebroek een z.g. kaderverbindingsoefening gehouden onder leiding van den C. V.

Deze oefeningen werden ingesteld, toen het na 1931 uit financiële overwegingen niet meer mogelijk bleek de jaarlijksche legeroefening te houden en het gevaar dus dreigde, dat de commandanten der groote eenheden met hun staven in het geheel niet meer in hun oorlogsfunctie zouden worden geoefend. Bij de kaderverbindingsoefeningen — aanvankelijk op bescheiden schaal opgezet en thans vrijwel alle groote eenheden van het Veldleger omvattende — worden vorenbedoelde staven op oorlogsvoet gevormd en door hen commandoposten, verdeeld over genoemde legerplaatsen, betrokken. Op grond van een tactische onderstelling en van door den C. V. verstrekte bevelen, rolt de oefening zich nu af alsof alle troepen, treinen, enz. inderdaad aanwezig waren. Een D. C. ontvangt dus zijn bevelen van den D.G.C. en geeft bevelen aan zijn ondercommandanten. Aangezien deze laatsten echter niet aanwezig zijn, worden bedoelde bevelen ingediend bij de leiding en worden alle meldingen van beneden door hulp-leiders samengesteld en verstrekt. Deze vervangen als het ware de troepen en moeten zich dus volledig rekening geven van alle bevolen handelingen en van alle handelingen van de tegenpartij. Het behoeft geen betoog, dat een en ander een zeer omvangrijke voorbereiding en een ingespannen arbeid tijdens de oefening eischt. Deze duurde van 8 Juli 0.00 tot 10 Juli 17.00 zonder onderbreking door, zoodat in de staven de noodige arbeidsverdeling moest worden toegepast.

Hoewel de kaderverbindingsoefeningen uiteraard de legeroefeningen niet volledig kunnen vervangen (de wrijvingen, welke bij het optreden met troepen ontstaan, de invloed van de weersgesteldheid, de verplegingsmoeilijkheden kunnen door de hulp-leiders slechts zeer ten deele worden weergegeven), moet hun nut toch hoog worden aangeslagen. In de eerste plaats wel omdat het personeel der staven elkaar leert kennen en leert samenwerken. Opvallend is het, hoeveel gesmeerder het bevelsmechanisme aan het einde van de oefening werkt dan in het begin. Ook als, naar in deze ernstige tijden mag worden verwacht, spoedig weder een legeroefening wordt gehouden, zal het dan ook alleszins aanbeveling verdienen de kaderverbindingsoefeningen daarnaast te handhaven. Tenslotte moge er nog op worden gewezen, hoe ook uit deze oefeningen weder blijkt, dat in het Nederlandsche leger het uiterste wordt gedaan om met de bescheiden middelen het hoogste rendement te bereiken.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD

Bij de Lichte Troepen.

Bevorderd.

tot eerste-luitenant, met ingang van 2 Aug.
tweede-luitenant P. J. OOTMAR, van het Ie R.H. en P. J. B. RUIJS DE PEREZ, van het IIe R.H., sedert vlieger bij de L.V.A.

Eervol ontslagen.

Reserve-majoor Jhr. L. C. DE VILLENEUVE, van het IIe R.H., 5 Juli.
Reserve-ritmeester R. J. E. GRAAF SCHIMMELPENNING, van het Ie R.H., 1 Juli.

Bevorderd.

tot officier van gezondheid der eerste klasse,
officieren van gezondheid der tweede klasse W. F. WARFFEMIUS, J. G. WIJDIKS en
W. J. SCHEFFELAAR, onderscheidenlijk met ingang van 4 Juli, 22 Juli en 22 Juli,

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse,
 reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse A. in 't VELD en J. J. VEENHUIZEN,
 onderscheidenlijk met ingang van 19 Juli en 1 Aug.

tot reserve-kolonel,

reserve-luitenant-kolonel J. F. BOEKHOLT, van het R.G.Tr., 24 Juli.

tot eerste-luitenant, met ingang van 2 Aug.

tweede-luitenant B. F. M. WIJTENBURG, van het 8e R.I., J. P. VAN DE GRAAF, van
 het 5e R.I., J. F. A. KERSJES, van het 22e R.I., E. J. C. VAN HOOTEGEM, van het 18e R.I.,
 H. G. M. BOUWMAN, van het 13e R.I., J. H. HEIMEL, van het 21e R.I., J. W. PIK, van
 het 1e R.I., H. H. JANSJENS, van het 15e R.I., A. VAN DER WERF, van het 9e R.I., M. H. F.
 HAKBIJL, van het 2e R.I., G. J. M. NASJ, vlieger bij de L.V.A., G. OPPENHUIZEN, vlieger
 bij de L.V.A., A. J. DE VRIES, vlieger bij de L.V.A., A. E. BUENO DE MESQUITA, van het
 4e R.V.A., L. CROOCKEWIT, van het 5e R.V.A., H. HEINS, van het R.M.A., N. VAN DEN
 BRANDHOF, van het 4e R.V.A., R. G. LEMSTRA, van het R.K.A., M. P. FEITH, van het
 3e R.V.A., M. C. PALM, vlieger bij de L.V.A.

tot reserve-luitenant-kolonel voor speciale diensten,

Reserve-majoor voor speciale diensten L. P. J. GELDENS, van het Vrijw. landst. korps
 motordienst, 19 Juni.

tot reserve-majoor voor speciale diensten,

Reserve-kapitein voor speciale diensten Mr. A. E. BARON VAN VOORST tot VOORST,
 van het Vrijw. landst. korps motordienst, 19 Juni.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Eerste-luitenant J. GERRITSEN, van het 9e R.I. gedetacheerd bij het D.v.D., met ingang
 van 1 Juni definitief bij het D.v.D. werkzaam gesteld en overgeplaatst bij den Staf inf.

Kapitein D. P. RAVELLI, van het 4e R.I., gedetacheerd bij het Korps Mariniers, met
 ingang van 17 Aug. eervol van die detachering ontheven.

Kapitein D. T. HENDRIKS, van het 19e R.I., overgeplaatst bij den Staf IV I. Brig. en
 benoemd tot adjudant dier brigade.

Eerste-luitenant A. P. J. BERGER, van den Staf inf., gedetacheerd bij het 4e R.I., over-
 geplaatst bij het 19e R.I., 1 Juli.

Tweede-luitenant B. H. SLAGER, H. G. M. BOUWMAN en H. C. DE HEER zijn ontheven
 van hun detachering bij de L.V.A. en teruggekeerd naar hun korps.

Eervol ontslagen.

Reserve-luitenant-kolonel P. A. J. VAN TIENHOVEN, van den Staf IIe I. Brig., 15 Juni.

Reserve-luitenant-kolonel A. J. E. LUCARDIE, van den Staf Ve I. Brig., 13 Juli.

Reserve-kolonel J. F. BOEKHOLT, van het wapen der genie, 24 Juli.

Reserve-dirigeerend officier van gezondheid der tweede klasse A. J. A. KOELENMID,
 26 Juli.

Reserve-kapitein A. A. ELBERS, van het 14e R.I., 30 Sept.

Reserve-kapitein Mr. M. A. H. HAZEN, van het 6e R.V.A., 1 Nov.

Reserve-kapitein Ir. L. ROELOFS, van het R.M.A., 18 Juni.

Reserve-officieren van gezondheid der eerste klasse G. T. M. VAN HELLEMONT, 8
 Augustus. W. BIJL, 2 Juli.

Reserve-kapitein P. J. M. VAN TETERING, van het 5e R.I., 7 Aug.

Toegelaten tot de Hoogere Krijgsschool

met ingang van 2 Nov.

Eerste-luitenant B. A. SJOERDSMA, van het 5e R.I., gedetacheerd bij het R. Gr., A. L.
 VAN DEN BERGE, van het 11e R.I., J. R. H. LAGAS, van het 5e R.V.A., R. RÖMER, van
 den Grooten Staf, Ordonnans-officier van H. M. de Koningin, J. H. VAN GIESSEN, vlieger
 bij de L.V.A. laatstgenoemde met gelijktijdige overplaatsing bij het 2e R.V.A.

Decoratiën.

Reserve-Majoor J. MOORMAN, van 4 R.I., bevorderd tot Commandeur in de orde van
 de Witte Roos van Finland.

Kapitein A. BURGENDORFFER, van den Staf genie, Officier in de Orde van Leopold II,
 van België.

HANDLEIDING VOOR DEN COMMANDANT VAN EEN AANVULLINGSPLAATS VOOR MUNITIE.

Het groote belang, gelegen in een behoorlijke aanvulling te velde, had er reeds eerder toe geleid het voorschrift Aan- en Afvoer (V.A.A.) te ontwerpen, behandelende den aan- en afvoer van levensmiddelen, munitie en andere goederen.

Naast dit voorschrift is de behoefte gebleken een Handleiding te ontwerpen voor den Commandant van een aanvullingsplaats voor munitie en wel omdat:

- 1°. bij het Veldleger een groot aantal zeer uiteenlopende vuurmonden tot de bewapening behooren;
- 2°. de projectielen met de bijbehorende ontstekingsmiddelen (buizen; slagpijpjes; gevulde kokers; ontstekingspatronen; kardoezen enz.); de scherpe patronen en sein- en lichtpatronen enz. van groote verscheidenheid zijn;
- 3°. een groot aantal verschillende gereedschappen noodig is voor het gereedmaken van de munitie;
- 4°. de wijze van verpakken der onder 2° genoemde munitien zeer uiteenlopend is.

Uit vorenstaande volgt reeds, dat voor de behandeling van de verschillende soorten munitie de kennis noodig is van een groot aantal verschillende technische verrichtingen en van het gebruik van het daarvoor benodigde gereedschap.

Deze kennis is in de eerste plaats noodig voor de Commandanten van de sectien munitiewerkers, welke als C. van een aanvullingsplaats voor munitie moeten optreden.

De Handleiding omvat, naast enkele zaken van algemeenen aard, de verkenning en inrichting van en verkeersregeling op de aanvullingsplaats; het aanvoeren, het afladen, het uitpakken, c.q. gereedmaken, het aanvullen van de munitie; bepalingen aangaande de inlevering van ledige pakmiddelen; het opheffen van de aanvullingsplaats, terwijl een groot aantal bijlagen, waaronder een schets van een aanvullingsplaats voor artilleriemunitie en een schets van een aanvullingsplaats voor infanteriemunitie het geheel voltooien.

NIEUWE UITGAVEN

Taktik schneller Verbände, von M. J. KURTZINSKI. Uitg. L. Voggenreiter Verlag, Potsdam. Pr. gebr. R.M. 1.80

Het Bezuinigingsontwerp, I. HOOFDLIJNEN. Uitg. N. SAMSON N.V., Alphen aan den Rijn. Pr. ingen. f. 2.25.

Annuaire Militaire 1935. Service de Presse Société des Nations, Genève. Pr. ingen. Zw. Frs. 25.—

Militair Ceremonieel, door E. J. M. WITBERT, Luitenant-Generaal b.d. Uitg. W. P. van STOCKUM & ZOON N.V., Den Haag. Pr. f 0.75.

Quand et comment Napoléon a conçu son système de bataille. Uitg. Editions Berger-Levrault, Paris. Pr. ingen. Frs. 20.—

Automobiltechniek DOOR Ir. W. L. BROCK en L. J. DE JONGE. Uitg. N.V. Uitgeversmij. A. KLUWER, Deventer. Pr. ingen. f 1.90.

UIT DE VAKPERS

MAARSCHALK LYAUTEY.

Onderstaand tijdschrift is geheel gewijd aan de nagedachtenis van Maarschalk LYAUTEY en aan zijn groote werk in Marokko. Op waardige wijze wordt de Maarschalk hierin herdacht en gerangschikt onder de grootste zonen, die Frankrijk in de loop der eeuwen heeft voortgebracht.

Ongetwijfeld is zijn werk in Marokko bewonderenswaardig geweest. Aan een nooit falend strategisch inzicht, paarde hij de gave, om de mentaliteit der Marokkanen feilloos te doorgronden. De juistheid van zijn beoordeeling bleek het duidelijkst toen hij in Augustus 1914, in strijd met de bevelen van Parijs, de Fransche strijdkrachten uit het binnenland *niet* concentreerde aan de kust. Deze handelwijze heeft Marokko voor de Franschen doen bewaren. Zijn organisatorisch talent stelde hem in staat een bestuursmethode te scheppen, die voor Marokko nagenoeg ideaal was, terwijl hij bovendien dit stelsel in zeer korten tijd deed doorvoeren.

Gedurende dertien jaar, van 1912 tot 1925, bestuurdde Maarschalk LYAUTEY dit land, dat hij door zijn enorme werklust, doorzettingsvermogen en voortdurend vertrouwen in den goeden afloop, van een chaotische woestenis veranderde in een rustig welvarend protectoraat.

Een man met een stalen vuist als het moest, met een buitengewoon goed hart als het eenigszins kon; een man, die onverdroten, ondanks alle tegenslagen met ijzeren energie zijn wil wist door te zetten en die naast deze eigenschappen een zoodanige grootheid van opvattingen ten toon spreidde, dat iedereen, die met hem in aanraking kwam, door zijn persoonlijkheid werd bekoord.

Zoo typeert Maarschalk FRANCHET d'ESPEREG, de held van het V Leger in den Marneslag en aanvoerder der Geallieerde troepen in Macedonië, den Maarschalk LYAUTEY in het inleidend woord van bovenbedoelde aflevering.

Voor onze Indische lezers kunnen wij de bestudeering van deze aflevering ten zeerste aanbevelen. Verschillende veldtochten (toegelicht met uitstekende kaarten) worden volledig uitgewerkt, waardoor men een uitstekend inzicht krijgt van het optreden der Franschen in deze gebieden.

Maar ook voor onze niet Indische lezers is de bestudeering van den persoon van Maarschalk LYAUTEY ongetwijfeld van veel nut. Niet voor niets werd LYAUTEY de beste leermeester van het Fransche Leger genoemd, immers bij hem werden officieren, kader en manschappen opgeleid in een zoodanigen geest van wederzijdsch waardeeren en vertrouwen, dat zijn troepen een *eenheid* vormden, die door niets en niemand te breken was.

De invloed van den geboren leider deed zich hier bij de vorming van zijn koloniale troepen wel zeer sterk gevoelen.

Mogen wij deze korte beschouwing beëindigen met ook onzerzijds hulde te brengen aan de nagedachtenis van dezen grooten soldaat.

Revue d'infanterie, Maart 1935.

B. K.

UIT VERGEELDE EN STOFFIGE PAPIEREN.

Wij vestigen de aandacht op een onderhoudend geschreven artikel van de hand van Luit.-Kolonel D. VAN DEN BERG, dat een bloemlezing bevat uit de orders van het Bataillon Mineurs en Sappeurs van 1867—1881. Het artikel wordt vervolgd.

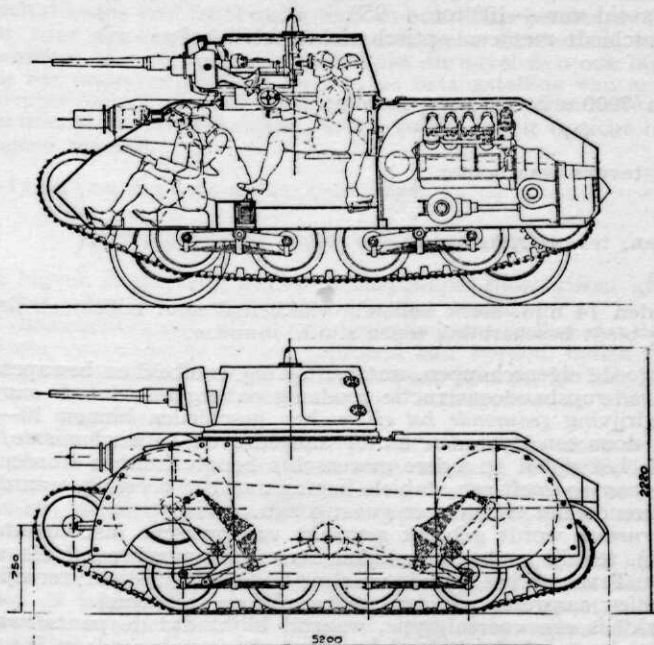
Ons Leger, 15 Maart 1935 e.v.

W.

PANTSERWAGENS MET RAD-RUPSANDAANDRIJVING.

De eerste vertegenwoordiger van dit voertuigtype was de Fransche St. Chamond, die echter geen operationele bewegelijkheid bezat. Het voertuig moest per trein of op andere wijze naar het gevechtveld worden vervoerd. Een tweede nadeel was, dat het verwisselen van het aandrijfmechanisme veel tijd vergde, waarbij de bediening het voertuig moest verlaten.

Uit een tactisch oogpunt gezien, moet het rad-rupsbandvoertuig van den harten weg af onmiddellijk in het terrein kunnen rijden, zonder tijdverlies voor het verwisselen van het aandrijfmechanisme.

Sinds 1926 heeft men zich weer in dit probleem verdiept en zijn verschillende bruikbare constructies ontworpen.

In 1927 werd in Tsjecho-Slovakije de „K.H. 50” in beproeving genomen, die echter niet voldeed.

De in- en uitschakeling van het aandrijfmechanisme geschiedde nog met de hand en vergde een half uur.

Gewicht 7,5 ton.

Snelheid: 12 km/u op rupsband.

25 km/u op wielen.

Daarna volgde de „K.H. 60” en „K.H. 70”.

Zeer interessant zijn de nieuwe constructies van de Zweedsche fabriek „Landskrona”.

Het type „Landsverk” 30 is wel het modernste op dit gebied.

Sterke vuurkracht en groote strategische snelheid.

Gegevens:

motor: 12 cyl. 200 pk.

snelheid: 75 km/u op wielen.

30 km/u op rupsbanden.

achterwaarts: 30 km/u op wielen.

15 km/u op rupsbanden.

overschrijdingsvermogen: 1,8 meter.

klimvermogen: 0,75 "

waardbaarheid: 1,20 "

actieradius: op wielen 300 km.

op rupsband 120 km.

gewicht: 10,5 ton.

bebanding: vol-balloon of zeer elastische vol-gummi.

Bewapening:

2 s.m.g. of

4,7 cm kanon gekoppeld met 1 m.g. in draaitoren (360°).

Het kanon en machinegeweer zijn in een „Schartenwalze” gelagerd, met een werkzaam vertikaal schootsveld van -10° tot $+25^{\circ}$.

Het *richten* geschiedt met een optisch richttoestel.

Munitie:

150 granaten en 3000 schoten voor de m.g.

Bediening:

1 commandant, tevens waarnemer.

1 bestuurder.

1 schutter.

1 verbindingsman, tevens reserveman.

Pantsering:

toren en zijwanden 14 mm. sterk hellende vlakken 8 mm. bodem en dak 6 mm.

De pantsering biedt bescherming tegen s.m.k. munitie.

Behalve deze goede eigenschappen, wat pantsering, snelheid en bewapening betreft, is bij dit type de rad-rupsbandconstructie zoodanig ontworpen, dat *de overgang van rad- op rupsbandaandrijving gedurende het rijden* kan geschieden binnen 10—20 seconden.

Dit geschiedt door een door den motor aangedreven hefmechanisme, waardoor de wielen gedurende het rijden op iedere gewenschte hoogte kunnen worden ingesteld.

De zeer goede *veering* geeft een stabiele ligging aan het voertuig, waardoor de schiet- uitkomsten gedurende het rijden zeer gunstig zijn.

Voor het *waarnemen* wordt gebruik gemaakt van optische instrumenten (kijkers en spiegelperiscopen), terwijl in de toren kijksleuven zijn aangebracht, die van gewapend glas zijn voorzien. Tevens is het geheele voertuig volkomen gasdicht, terwijl de modernste verbindingsmiddelen aanwezig zijn (radiotelegrafie en -telefonie).

De „Landsverk” is een voertuigtype, waaruit blijkt dat de pantszerwagen en lichte vechtwagen elkaar in verschillende opzichten naderen, zooals reeds in *De Militaire Spectator* Nov. '33 naar voren is gebracht.

Der Kraftzug in Wirtschaft und Heer, 3 Heft, Seite 51, 1933.

Ir. v. D. TR.

REFLEXEN VAN DEN SOLDAAT.

De luitenant CARRIÈRE bespreekt het nut van bepaalde militaire reflexen voor den soldaat.

Het moderne gevecht eischt zooveel van den soldaat, dat het volgens Schr. noodig is, om den soldaat bepaalde handelingen zoodanig in te hameren, dat het a.h.w. reflexen worden, zoodat de aandacht ten volle aan andere zaken kan worden gewijd.

Schr. verdeelt de reflexen in:

A. Reflexes elementaires de protection

B. „ individuels.

C. „ de discipline.

D. „ de liaison.

In tabelvorm geeft Schr. op zeer overzichtelijke wijze aan hoe de reflexen tot uiting moeten komen en hoe de beoefening er van moet plaats vinden.

Vooraf uit psychologisch oogpunt is dit onderwerp een bestudeering ten volle waard.

Revue d'infanterie, Febr. 1935.

B. K.

DE SAMENWERKING INFANTERIE-ARTILLERIE

Generaal der art. *Faugeron* wijst er op, dat het afgeven van een „tir de guerre" niet bestaat uit het slingeren van een aantal projectielen op een doel, m.a.w. uit een zuiver technische handeling, doch dat de wijze van vuren in hooge mate wordt bepaald door het tactische doel. De artillerist kan dus slechts op de juiste wijze vuren, indien hij volkomen in dat doel is ingewijd. Met verschillende voorbeelden toont Schr. aan, dat in den oorlog hieraan dikwijls veel heeft ontbroken en ook thans beschouwen vele Fransche artilleristen zich, naar zijn oordeel, te veel als technische uitvoerders, inplaats van als tactische medewerkers. Het wil ons voorkomen, dat dit euvel zich ook bij ons wel voordoeft, zoodat wij het onderwerpelijke artikel in de belangstelling van artilleristen aanbevelen. Onze nieuwe voorschriften doen het hunne om een nauwe samenwerking tusschen infanterist en artillerist te verwezenlijken, moge vooral in dit opzicht hun bepalingen spoedig gemeengoed worden.

Revue Militaire Française, Oct. 1934.

C.

HET GEBRUIK VAN VECHTWAGENS.

De Franschen blijven in hun militair wetenschappelijke tijdschriften groote aandacht wijden aan het gebruik van vechtwagens in den aanval.

Hoewel onze voorschriften zich, terecht op het standpunt stellen, dat de vernietigende macht der moderne vuurwapenen slechts gebroken kan worden, indien de aanvallende infanterie wordt gesteund door *artillerie* of *vechtwapens* (zie pt. 27 I.R.-II A en pt. 314 I.R.-II B) is, door het voorloopig ontbreken van laatstgenoemde strijdmiddelen, het gebruik ervan niet uitgewerkt.

Niet alleen, dat ons leger in de toekomst van deze middelen moet worden voorzien, zoodat wij ons met het gebruik, op grooten en kleinen schaal, vertrouwd moeten maken, doch bovenal moeten wij op de hoogte zijn van het gebruik, dat eventueele tegenstanders er van zullen maken, teneinde daarmede bij de verdediging zoo goed mogelijk rekening te kunnen houden.

Luitenant-kolonel MICHOUX werkt in een „cas concret" het gebruik van twaalf bataljons vechtwagens (vier zware, acht lichte) uit, welke eenheden aan het 10e Leger zijn toegevoegd. Voor de hoogere bevelvoering behandelt hij het groot tactische gebruik, d.w.z. het vaststellen van de plaats of plaatsen waar vechtwagens moeten worden ingezet, de hoeveelheden, die op deze plaatsen benodigd zijn, beschouwingen of de aanvalspunten zich voor een vechtwagen-aanval leenen, regeling der bevelvoering, taak na den aanval enz. De besluiten daartoe worden op zeer duidelijke wijze geanalyseerd, waarbij uiteraard de gegevens van den vijand en het terrein, dit laatste niet alleen voor wat betreft het aanvalsterrein, maar ook met het oog op een gunstige uitgangstelling, zeer belangrijke punten zijn. Ook de verplaatsingsmogelijkheden *achter* het front vormen belangrijke punten van overweging. Daar de verplaatsing, met het oog op de geheimhouding, des nachts wordt uitgevoerd, geeft deze studie ons tevens een goed inzicht in de verplaatsingsmogelijkheden van groote afdeelingen vechtwagens des nachts, daar Luitenant-kolonel MICHOUX aan de hand van de practijk hieromtrent verschillende gegevens verschaft. Afdalende naar beneden wordt vervolgens besproken de marsch en het kantonneeren (bivakkeeren) van een bataljon vechtwagens, alsmede de indeeling bij de voorhoede van een der Divisiën. De korte en heldere bevelen, die op zeer duidelijke wijze worden toegelicht, maken, dat deze studie zeer gemakkelijk kan worden doorgewerkt.

De studie wordt in de volgende aflevering voortgezet, waarbij de aanval wordt besproken. Wij kunnen deze zeer vlotte en duidelijke tactisch applicatorische studie voor ieder Nederlandschen officier ten zeerste aanbevelen.

Revue d'infanterie, April 1935.

B. K.

Drybecco

N.V. P. A. BIENEN & Co., 's-GRAVENHAGE

142 VAN SWIETENSTRAAT

KANTOORMACHINES - SPECIALITEIT IN STENCILS;
CYCLOSTYLE INKTEN - ALLE SOORTEN HECTO-
GRAFISCH- EN CARBONPAPIER - CORRECTIELAK

VRAAGT OFFERTEN

REEDS LEVERANCIER AAN RIJKSINSTELLINGEN